

บทที่ 2

ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการนิเทศด้านการแปลงหลักสูตรภาษาอังกฤษไปสู่การสอน ของโรงเรียนคาทอลิก ระดับประถมศึกษา สังกัด อัครสังฆมณฑลกรุงเทพมหานคร เพื่อที่จะเข้าใจเรื่องที่จะศึกษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อในการนำเสนอทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความหมายและองค์ประกอบของหลักสูตร
2. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน
 - 2.1 การวางแผนการสอน
 - 2.2 การจัดการเรียนการสอน
 - 2.3 การวัดและประเมินผลการเรียน
3. การนิเทศการศึกษา
 - 3.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษา
 - 3.2 ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา
 - 3.3 หลักการนิเทศการศึกษา
 - 3.4 ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา
 - 3.5 กระบวนการนิเทศการศึกษา
4. ความต้องการ
 - 4.1 ความหมายของความต้องการ
 - 4.2 ประเภทของความต้องการ
 - 4.3 วิธีการศึกษาความต้องการ
5. หลักสูตรภาษาอังกฤษ ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2539
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายและองค์ประกอบของหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร

มีนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้อย่างกว้างขวางแตกต่างกันออกไปตามทัศนะและแนวคิดของนักการศึกษาแต่ละท่าน ดังนี้

นักลีย์และอีแวนส์ (Neagley and Evans, 1967) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดเพื่อช่วยให้นักเรียนได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามความสามารถของนักเรียน

วิลเลอร์ (Wheeler, 1974) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งโรงเรียนหรือสถานศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียน

โครว์ (Crow, 1980) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรเป็นประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับทั้งภายในและภายนอกของโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนมีการพัฒนาด้านร่างกาย สังคม ปัญญา และจิตใจ

ดอล (Doll, 1982) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทั้งหมดซึ่งเด็กจะต้องได้รับภายใต้คำแนะนำของโรงเรียน

บุญมี เณรยอด (ม.ป.ป) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร เป็นมวลความรู้ ประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถด้านต่างๆ ของผู้เรียนไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ทั้งในและนอกโรงเรียน

ธารง บัวศรี (2532) ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตร หมายถึง แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้น เพื่อแสดงถึงจุดหมายการจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมและมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านต่างๆ ตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้

พรศักดิ์ สุจริตรักษ์ (2540) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตรเป็นมวลความรู้ ประสบการณ์และกิจกรรมทั้งหมดที่จัดไว้อย่างเป็นระบบให้แก่ผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ทั้งในและนอกโรงเรียน

จากความหมายของหลักสูตรดังกล่าว พอสรุปได้ว่า หลักสูตรหมายถึงมวลประสบการณ์ความรู้ที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย สังคม ปัญญา และจิตใจเพื่อช่วยให้นักเรียนได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

องค์ประกอบหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตรจะช่วยให้เห็นโครงสร้างของหลักสูตรทั้งระบบได้ชัดเจนว่า หลักสูตรทั้งระบบประกอบด้วยส่วนสำคัญอะไรบ้าง ตลอดจนทำให้ทราบแนวทางการจัดการเรียน การสอน การประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรไปด้วย สำหรับองค์ประกอบหลักสูตร มีนักการศึกษาได้ให้ทัศนะไว้หลายท่าน คือ

ทาบา (Taba, 1962) กล่าวไว้ว่า หลักสูตรไม่ว่าจะออกแบบมาอย่างไรก็ตาม ควรมี องค์ประกอบ 4 ประการ ด้วยกัน คือ

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา
2. เนื้อหาวิชา และจำนวนชั่วโมงสอนแต่ละวิชา
3. กระบวนการเรียนการสอน
4. โครงการประเมินผลตามหลักสูตร

โบซอมพ์ (Beauchamp, 1975) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 4 ประการ

ดังนี้

1. เนื้อหาสาระและวิธีการวัด
2. จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ
3. แนวการนำหลักสูตรไปใช้สอน
4. การประเมินผล

มน อมรวิวัฒน์ (2531) กล่าวว่า องค์ประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแต่ละระดับ
2. การกำหนดวันเรียน เวลาเรียน และอัตราเวลาเรียน
3. หัวข้อสังเขปในแต่ละหมวด และประสบการณ์ทั้งหมด
4. กิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน
5. กิจกรรมของโรงเรียนที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาการและประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน
6. กิจกรรมเสริมหลักสูตร

ธารง บัวศรี (2532) ได้กล่าวว่า หลักสูตรควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ และขาดไม่ได้อย่างน้อย 6 อย่าง คือ

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. จุดประสงค์ของการเรียนการสอน
3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์
4. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน
5. วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน

6. การประเมินผล

ตามแนวคิดของนักการศึกษาดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่าหลักสูตรมีองค์ประกอบคือ

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. โครงสร้างและเนื้อหาสาระของหลักสูตร
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผลของหลักสูตร

2. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน

การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน เป็นกิจกรรมหนึ่งของการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งการแปลงหลักสูตรเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็น เนื่องจากหลักสูตรเป็นเพียงแนวปฏิบัติกว้างๆ มิได้ระบุรายละเอียดของการปฏิบัติ จึงจำเป็นที่จะต้องแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ด้วยการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โครงสร้างเนื้อหาวิชาและแผนการสอน จึงจะสามารถนำไปใช้ในการสอนจริงได้ (วัฒนาพร กระจับทุกษ์, 2542) และเพื่อจะได้สามารถปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนประกอบด้วย การวางแผนการสอน การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนคือ ครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทในการใช้หลักสูตรโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับ โจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ที่กล่าวว่า “ครูผู้สอนเป็นบุคคลที่อยู่ในฐานะผู้ใช้หลักสูตร และมีความสำคัญที่สุดในการแปลงหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ” และสำหรับผู้บริหารเป็นผู้มีส่วนในการสนับสนุนการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน เพื่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน

การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ประกอบด้วยกิจกรรม ดังต่อไปนี้

2.1 การวางแผนการสอน

การวางแผนการสอน เป็นกิจกรรมขั้นแรกของการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536) ได้กล่าวถึง การวางแผนการสอนว่า การวางแผนการสอนเป็นการเตรียมการสอนล่วงหน้า ย่อมทำให้ครูผู้สอนมีความมั่นใจในการสอน อันจะเป็นกุญแจนำไปสู่การจัดทำแผนการสอน และดังที่ โจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่า การวางแผนการสอนเป็นการเตรียมการสอนวิชาใดวิชาหนึ่งล่วงหน้า โดยวิเคราะห์หลักสูตรและเอกสารหลักสูตรต่างๆ แล้วนำมาสร้างเป็นกำหนดการสอน และแผนการสอน

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น กล่าวว่า การวางแผนการสอนเป็นการเตรียมการสอนล่วงหน้าของครูในวิชาใดวิชาหนึ่ง ซึ่งการวางแผนการสอนนั้นประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1.1 การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อนำไปเขียนแผนการสอน

การวิเคราะห์หลักสูตรเป็นการพิจารณาแยกแยะองค์ประกอบของหลักสูตร เช่น จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหา การจัดกระบวนการเรียนการสอน การวัดและการประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับ สิริพร บุญญานันต์ (2536) ที่กล่าวว่า การวิเคราะห์หลักสูตร เป็นการอธิบาย ลักษณะของส่วนประกอบต่างๆ ของหลักสูตรว่าเป็นอย่างไร เช่นหลักการเป็นอย่างไร จุดประสงค์ เป็นอย่างไร เนื้อหารายวิชามุ่งเน้นอะไร สื่อการเรียนมีอะไรบ้าง ซึ่งผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการ วิเคราะห์หลักสูตรคือ ครูผู้สอน จะต้องเป็นผู้ที่รู้และเข้าใจในตัวหลักสูตรว่า มีจุดประสงค์อย่างไร เนื้อหาอะไร เพื่อที่จะได้สามารถจัดการเรียนการสอนในตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2535) ที่ได้ ระบุว่า ครูผู้สอนต้องทำการวิเคราะห์เพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาและกิจกรรม การเรียนการสอน เพื่อนำไปเขียนแผนการสอน ซึ่งจะช่วยให้การจัดการเรียนการสอน มีประสิทธิภาพสูงสุดตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร และสอดคล้องกับ ประจัญ ถาวร (2539) ที่กล่าวว่า บทบาทของครูผู้สอนนั้นต้องศึกษาหลักสูตร เพื่อสร้างความเข้าใจอย่างถ่องแท้ เกี่ยวกับหลักสูตร และสอดคล้องกับ โจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ที่กล่าวว่า ครูผู้สอน ควรศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตรให้กระจ่าง และประชุม วิเคราะห์หลักสูตรเพื่อพิจารณาวางแผนการใช้แผนการสอนให้เหมาะสม และมีใช้แต่เฉพาะ ครูผู้สอนเท่านั้น ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียนจะต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจ เพื่อ จะได้ปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ดังที่ วิวรรษ์ คันสนิยมธา (2538) ที่ได้กล่าวว่า ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนจะต้องศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรว่าจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรนั้น มีเป้าหมายที่แท้จริงคืออะไร และสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจ ของผู้เรียนและชุมชนอย่างไร อาจกล่าวได้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้ต้องมีประสิทธิภาพนั้น ผู้ที่นำ ไปใช้จึงจำเป็นต้องศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรก่อน จึงจะนำไปดำเนินการจัดการเรียนการสอน

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2535) ได้เสนอ ขั้นตอนการวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อนำไปเขียนแผนการสอน ซึ่งในการวิเคราะห์หลักสูตรนั้น จะต้องวิเคราะห์คำอธิบายในแต่ละหน่วย ซึ่งมีวิธีการดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษา และวิเคราะห์คำอธิบายหลักสูตร

คำอธิบายในแต่ละหน่วยของกลุ่มประสบการณ์ต่างๆนั้น จะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ เนื้อหา กิจกรรม จุดประสงค์ และคำอธิบายนั้น ต้องวิเคราะห์ให้กระจ่างว่า การพัฒนา ผู้เรียนให้บรรลุจุดประสงค์ของแต่ละหน่วยนั้น จะต้องให้ผู้เรียนเรียนเนื้อหา และทำกิจกรรม อะไรบ้าง

สำหรับหลักสูตรภาษาอังกฤษ ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2539 นั้นได้กำหนด รายละเอียดเนื้อหาหลักสูตรภาษาอังกฤษ ระดับประถมศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

จุดประสงค์และผลการเรียนรู้ เนื้อหาทางภาษา และแนวการจัดการเรียนการสอน ซึ่งทั้ง 3 ส่วนนี้ จะต้องนำมาวิเคราะห์ เพื่อจะได้สามารถกำหนดได้ว่า จะใช้เนื้อหา หรือกิจกรรมหรือวิธีการใด ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ ตามหลักสูตร

ขั้นที่ 2 จำแนกผลการวิเคราะห์คำอธิบายหลักสูตร

ในขั้นนี้เป็นการจำแนกผลการวิเคราะห์คำอธิบายในหน่วยการเรียนรู้ โดยจำแนก เนื้อหา กิจกรรม และจุดประสงค์ ให้ชัดเจนขึ้น

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรม และคาบเวลา

จากคำอธิบายหลักสูตรในขั้นนี้ เป็นการจำแนกผลการวิเคราะห์คำอธิบายหลักสูตร จากขั้นที่ 2 ดังนี้

1. ปรับจุดประสงค์จากคำอธิบายหลักสูตรที่จำแนกไว้ เป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ที่จะนำไปสัมพันธ์กับเนื้อหา แต่ละเรื่องที่จะเรียนในหน่วยนั้นๆ
2. กำหนดเนื้อหาหรือกิจกรรมตามขอบเขตเนื้อหาจากคำอธิบายหลักสูตรที่จำแนกไว้ การกำหนดเนื้อหาจะต้องคำนึงถึงคาบเวลา และระดับพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละระดับ
3. กำหนดคาบเวลา การกำหนดคาบเวลา ต้องคำนึงถึงเนื้อหาในแต่ละเรื่องที่จะสอน โดยพิจารณาว่า เนื้อหาเรื่องนั้นควรใช้เวลาเท่าใด ผู้เรียนจึงจะบรรลุวัตถุประสงค์

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรม และคาบเวลา โดยละเอียด เพื่อนำไปสู่การเขียนแผนการสอน

ขั้นตอนในการวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมและคาบเวลา โดยละเอียด เพื่อนำไปเขียนแผนการสอนนั้น ประกอบด้วย

1. วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ โดยการปรับจุดประสงค์ที่จำแนกไว้เป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ที่จะนำไปสัมพันธ์กับเนื้อหาแต่ละเรื่องที่จะเรียนในหน่วยนั้น ซึ่งจะนำไปเขียนเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ ในแต่ละแผนการสอนต่อไป การวิเคราะห์ในขั้นนี้ ต้องครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ที่เป็นกระบวนการ
2. กำหนดเนื้อหาหรือกิจกรรมตามขอบเขตเนื้อหาที่จำแนกไว้ โดยพิจารณาว่า ในการทำแผนการสอน แต่ละแผนนั้นจะเรียนเนื้อหาอะไรบ้าง มีรายละเอียดอะไร โดยดูจากเนื้อหาที่กำหนดไว้ในขั้นที่ 3 และต้องพิจารณาด้วยว่าเนื้อหาเหล่านั้นจะนำมาสอนโดยจัดกิจกรรมอย่างไร
3. กำหนดคาบเวลาพิจารณาเนื้อหาและกิจกรรมที่กำหนดในแผนการสอนนั้นๆว่า ผู้เรียนต้องทำอะไรบ้าง แต่ละกิจกรรมใช้เวลาเท่าใด จึงจะบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ แล้วกำหนดคาบเวลาเรียนในแต่ละแผนการสอน

4. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น กำหนดไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการเขียนแผนการสอน ควรกำหนดไว้ในลักษณะกว้างๆ และเป็นกิจกรรมที่เป็นกระบวนการ ในขั้นนี้อาจจะยังไม่เขียนไว้ก็ได้ แต่จะไปเขียนตอนแผนการสอน จากแนวคิดข้างต้น จึงพอสรุปได้ว่า การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อนำไปเขียนแผนการสอนนั้น ครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการวิเคราะห์หลักสูตร จะต้องศึกษาว่า หลักสูตรมีจุดประสงค์ เนื้อหา และโครงสร้างอย่างไร เพื่อจะได้สามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อนำไปเขียนแผนการสอน ซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนการสอน มีประสิทธิภาพสูงสุด ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อนำไปเขียนแผนการสอนดังนี้

- ขั้นที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์คำอธิบายหลักสูตร
- ขั้นที่ 2 จำแนกผลการวิเคราะห์คำอธิบายหลักสูตร
- ขั้นที่ 3 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา/กิจกรรม และคาบเวลาจากคำอธิบายหลักสูตร
- ขั้นที่ 4 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา/กิจกรรม และคาบเวลาโดยละเอียด เพื่อนำไปสู่การเขียนแผนการสอน

2.1.2 การจัดทำกำหนดการสอน

การจัดทำกำหนดการสอน เป็นการนำหลักสูตรวิชาใดวิชาหนึ่งมาแบ่งเนื้อหาเป็นหัวข้อหลักและหัวข้อย่อยๆ ให้เหมาะสม และสัมพันธ์กับเวลา และจุดประสงค์ของรายวิชานั้นๆ อย่างหยาบๆ เพื่อมองเห็นความต่อเนื่องของสิ่งที่จะสอนตลอดภาคเรียน หรือตลอดปีการศึกษา (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539) และสอดคล้องกับ บารุง กลัดเจริญ (2527) ที่กล่าวไว้ว่า กำหนดการสอนเป็นเอกสารที่กำหนดเนื้อหาสาระที่จะสอนตลอดปีว่าจะสอนเรื่องใด ตอนใด กิจกรรมใด ต้องสอนก่อนหรือหลัง ใช้เวลาแต่ละเรื่องมากน้อยเพียงใด กำหนดการสอนยังช่วยให้สอนได้ครบตามหลักสูตร และการจัดทำกำหนดการสอนนั้น ต้องคำนึงถึงกำหนดเวลา และเนื้อหาสาระที่สัมพันธ์กันอย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ครูผู้สอนสอนได้ทันตามกำหนด และสอดคล้องกับ กาญจนา เกียรติประวัติ (2524) กล่าวว่า กำหนดการสอนจะช่วยให้ครูผู้สอนสอนทันตามกำหนดเวลาที่วางไว้

ในการจัดทำกำหนดการสอนนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2525) ได้เสนอแนวปฏิบัติว่า ครูควรจะได้จัดทำกำหนดการสอนและตารางสอนเอง โดยอาจรวมกลุ่มกันจัดทำในระดับโรงเรียน ที่มีชั้นเรียนนั้นๆ หลายๆ ห้องเรียน หรือจัดทำในระดับกลุ่มโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมใกล้เคียงกัน ถ้าจำเป็นจริงๆ จะทำในระดับอำเภอก็ได้ แต่ควรให้ผู้สอนชั้นนั้นๆ เป็นผู้ทำ ทั้งนี้เพราะผู้สอนย่อมเข้าใจเนื้อหาสาระกิจกรรมต่างๆ ในแผนการสอนได้ดีกว่า และสามารถพิจารณาจัดแบ่งเนื้อหา กิจกรรมการสอนให้เหมาะสมกับช่วงเวลาแต่ละวัน นอกจากนี้ จำเนียร ศิลปวานิช (2538) กล่าวว่า

การจัดทำกำหนดการสอน ควรคำนึงถึงกำหนดเวลาและเนื้อหาสาระที่สัมพันธ์กันอย่างเหมาะสมซึ่งจะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถสอนได้ทันตามกำหนด และยังได้เสนอแนวทางการจัดการการสอนดังนี้

1. ควรให้ครูผู้สอนในระดับเดียวกันจัดทำกำหนดการสอนร่วมกัน
2. สํารวจจำนวนคาบที่จะใช้สอนในแต่ละหน่วย
3. ทำเรื่องย่อของแผนการสอนและหน่วยการเรียนรู้ กำหนดลงให้สัมพันธ์กับเวลาหรือจำนวนคาบที่จะใช้สอน โดยพิจารณาควบคู่ไปกับกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดผล
4. จำนวนคาบเวลาในแต่ละสัปดาห์ของแต่ละกลุ่มวิชา จะต้องเป็นไปตามสัดส่วนของอัตราเวลาเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

2.1.3 การจัดทำแผนการสอน

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2535) ได้ให้ความหมายของแผนการสอนว่า แผนการสอน คือ การนำเอาวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่จะต้องทำการสอนตลอดภาคเรียนมาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่ออุปกรณ์การสอน การวัดและประเมินผลสำหรับเนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ย่อยๆ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์หรือจุดเน้นของหลักสูตร สภาพของผู้เรียน ความพร้อมของโรงเรียนในด้านวัสดุอุปกรณ์และตรงกับชีวิตจริงในท้องถิ่น ถ้ากล่าวอีกนัยหนึ่ง แผนการสอน คือ การเตรียมการสอนเป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้า หรือคือการบันทึกการสอนตามปกตินั่นเอง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526) ได้ให้ความหมายของแผนการสอนว่า แผนการสอน คือ การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนตลอดจนการวัดและประเมินผล และดั่งที่ จิวีวรรณ กิณาวงศ์ (2533) ที่กล่าวว่า แผนการสอนเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนทุกคนต้องจัดทำเพื่อเป็นเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และประสบการณ์ต่างๆ ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายและเวลาที่ได้กำหนดไว้

ดังนั้นแผนการสอนจึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญมากของการวางแผนการสอน ซึ่งเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ครูผู้สอนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุผลตามหลักสูตร เพราะแผนการสอนจะบอกสิ่งที่จะต้องสอน กระบวนการสอน และกำหนดเวลาในการสอนไว้ครบถ้วน ซึ่งเกสร สิงห์ชนะ (2536) กล่าวว่า การจัดทำแผนการสอนจะช่วยให้ครูเห็นแนวทางชัดเจนยิ่งขึ้นว่าจะทำการสอนแบบใด จะเลือกจัดประสบการณ์อย่างไรให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กอยากเรียนและทำให้การเรียนน่าสนใจ

แผนการสอนเป็นการวางแผนในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสอนที่ดี เพื่อนำผู้เรียนไปสู่จุดหมายปลายทางที่กำหนด ซึ่ง หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2535) ได้ให้ความสำคัญของแผนการสอน ดังนี้

1. ทำให้เกิดการวางแผนวิธีสอน วิธีเรียนที่มีความหมายยิ่งขึ้น เพราะเป็นการผสมผสานของเนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้จากหลักสูตร ผสมกับหลักจิตวิทยาการศึกษา หรือนวัตกรรมการเรียนใหม่ๆ ผสมกับปัจจัยอำนวยความสะดวกของโรงเรียนและสภาพปัญหา ความสนใจ ความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและทรัพยากรในท้องถิ่น

2. ช่วยให้ครูมีคู่มือของตนที่ทำด้วยตนเองล่วงหน้า เพื่อให้เกิดความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนได้มีคุณภาพตรงเจตนารมณ์ของหลักสูตรฉบับปรับปรุง ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดผลการเรียนรู้ได้ครบถ้วน สอดคล้องกับระยะเวลาจำนวนคาบจำนวนชั่วโมงที่มีจริงในแต่ละภาคเรียนนั้น คือสอนได้ครบถ้วนและตามเวลา

3. เป็นผลงานทางวิชาการอย่างหนึ่งที่แสดงความชำนาญการพิเศษหรือเชี่ยวชาญของผู้ทำแผนการสอนซึ่งสามารถเผยแพร่เป็นตัวอย่างการวางแผนที่ดีให้กับครูทั่วไป

4. ถ้าผู้สอนติดกิจธุระจำเป็น ไม่ได้สอนโดยตนเองแผนการสอนที่ดีจะช่วยให้ครูผู้มาสอนแทน สามารถสอนได้ดีเช่นกัน

ในการจัดทำแผนการสอนนั้น ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถในการเขียนแผนการสอน เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) กล่าวว่า ในการเขียนแผนการสอนนั้น ครูควรมีการวางแผน ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร เพื่อให้เข้าใจหลักการ จุดหมาย โครงสร้างของกลุ่มประสบการณ์ ต่างๆ จุดประสงค์ของกลุ่มประสบการณ์ และคำอธิบายกลุ่มประสบการณ์ ซึ่งได้กล่าวถึงแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน เนื้อหาสาระสำคัญ ตลอดจนวัตถุประสงค์ ของการเรียนรู้ วิชาที่ครูจะสอนในแต่ละรายวิชา

2. ศึกษาคู่มือการใช้หลักสูตร คู่มือหลักการสอน แนวการสอน เพื่อให้เข้าใจ จุดเน้นของหลักสูตร เหตุผลในการปรับปรุงหลักสูตร สาระสำคัญที่ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง บทบาทของครูผู้สอน ตลอดจนกระบวนการต่างๆ ที่พัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของการสอน ในแต่ละกลุ่มประสบการณ์

3. นำโครงสร้างของเนื้อหาวิชา จุดประสงค์ของกลุ่มประสบการณ์ และจุดประสงค์ รายวิชา มากำหนดหัวข้อเนื้อหาหลัก หัวข้อเนือหาย่อย โดยให้สัมพันธ์กับอัตราเวลาเรียนที่กำหนด ให้แต่ละกลุ่มประสบการณ์เป็นการกำหนดการสอนระยะยาว

4. ศึกษาตัวอย่างแนวการสอนในคู่มือครู และจัดทำแผนการสอน กำหนดกิจกรรม การเรียนการสอน คาบเวลาเรียน ให้เหมาะสมกับหัวข้อเนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้ ของแต่ละหัวข้อ เพื่อครูนำไปปรับเขียนให้เหมาะกับเวลาที่จัดไว้ในตารางเรียนของแต่ละวัน ในแต่ละสัปดาห์ต่อไป

5. จัดทำแผนการสอน โดยครูจะต้องพิจารณาหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆมาประกอบ เช่น หนังสือค้นคว้า อ้างอิง สารระสำคัญสำหรับครู หนังสือเรียน สื่อการเรียนการสอน วัสดุ สำหรับนักเรียนฝึกปฏิบัติ ข้อทดสอบสำหรับวัดประเมินผลนักเรียน

ดั่งที่ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2535) ได้เสนอ สารระสำคัญในการเขียนแผนการสอน ดังรายละเอียด ดังนี้

1. วัน เวลา กลุ่ม วิชา ชั้น ผู้เขียนแผนการสอนจำเป็นต้องใส่รายละเอียดใน แผนการสอนนั้นๆ เพื่อนำแผนการสอนนั้นๆ ไปใช้ได้ถูกต้อง

2. สรุปสารระสำคัญ เป็นความคิดรวบยอด หรือหลักการของแนวความคิดในแผน ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน หลังจากเรียนจบแผนนั้นๆแล้ว

3. จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นจุดประสงค์ปลายทางของบทเรียนที่แยกย่อยออกมา จากจุดประสงค์จากคำอธิบายในหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้จึงเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ที่เขียนออกมาในลักษณะให้ครอบคลุมพฤติกรรม ทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ ค่านิยม และเน้นกระบวนการ

4. เนื้อหา เป็นเนื้อหาที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนนั้นๆ

5. กิจกรรมการเรียนการสอน ยึดหลักการสอนที่ว่า ให้นักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ กิจกรรมด้วยตนเองมากที่สุด ค้นหาคำตอบเองโดยการปฏิบัติกิจกรรม ครูเป็นเพียงผู้เสนอ แนวทาง โดยครูไม่บอกความรู้แก่นักเรียนโดยตรง ทั้งนี้ครูควรใช้วิธีการสอนและเทคนิคการสอน ที่หลากหลาย โดยสอดแทรกกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อเป็นการเน้นให้การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากที่สุด

6. สื่อการเรียนการสอน เป็นสื่อที่เป็นของจริง หรือหาได้ในท้องถิ่น สอดคล้องกับ เนื้อหาและวัตถุประสงค์ของแผน

7. การประเมินผล ยึดหลักที่ว่าสอนอย่างไรหรือจัดกิจกรรมอย่างไรให้ประเมินอย่าง นั้นและยึดกระบวนการ การประเมินผลอาจใช้วิธีการต่างๆ ได้หลายวิธี เช่น การสังเกต การตรวจงาน หรือการตรวจแบบสอบถาม และอื่นๆ

8. กิจกรรมเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นกิจกรรมที่มี 2 ลักษณะ ลักษณะหนึ่งเป็น กิจกรรม เพื่อซ่อมเสริมการเรียนรู้ของเรื่องหรือแผนการเรียนนั้น ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ส่วนอีก ลักษณะหนึ่งเป็นกิจกรรม เพื่อเพิ่มเติมสำหรับผู้เรียนที่ดีแล้วให้ดียิ่งขึ้น

9. ภาคผนวก (ถ้ามี) เป็นภาคของความรู้ที่จะกล่าวถึงรายละเอียดในขณะปฏิบัติ กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หรืออาจเป็นรายละเอียดข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำสื่อการเรียนหรือ การวัดผลประเมินผล

2.1.4 การจัดหาและจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

เอกสารประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมาย ดังนั้น ครูจึงต้องมีการจัดหาและจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนต่างๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งวาสนา ณ นคร (2532) กล่าวว่า "ต้องพยายาม แสวงหาจัดทำและใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์"

เอกสารประกอบหลักสูตร เป็นเอกสารที่อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายละเอียดต่างๆ ของหลักสูตร เช่น คู่มือจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษา คู่มือการวางแผนการสอน คู่มือทักษะการสอน ขั้นตอนการสอนของภาษา คู่มือการใช้สื่อการเรียนการสอน คู่มือการประเมินผล

เอกสารประกอบหลักสูตร เป็นเอกสารที่บอกแนวทางในการจัดการศึกษา และนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ได้แบ่งเอกสารประกอบหลักสูตร ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. เอกสารประกอบหลักสูตรสำหรับครู เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้น ให้ครูผู้สอนได้ใช้เป็นคู่มือ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย แผนการสอน คู่มือครู หนังสือเรียน คู่มือประเมินผล ฯลฯ

2. เอกสารประกอบหลักสูตรสำหรับนักเรียน ได้แก่ หนังสือเรียน สมุดแบบฝึกหัด บัตรงาน ฯลฯ

อาจกล่าวได้ว่า เอกสารประกอบหลักสูตรมีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ให้ได้ผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร ดังนั้น ก่อนที่ครูจะทำการสอนต้องเตรียมเอกสารประกอบหลักสูตรไว้ให้พร้อม

ปรีชา นิพนธ์พิทยา (2537) กล่าวว่า ถ้าหลักสูตรไม่มีเอกสารประกอบหลักสูตรเพิ่มเติมก็จะเป็นเรื่องยากที่ครูจะนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ กรมวิชาการจึงจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรหลายอย่างที่จะเป็นเครื่องมือช่วยให้ครูผู้สอนบรรลุเป้าหมาย เช่น การจัดทำแผนการสอน คู่มือครู หนังสือเรียน และอุปกรณ์การเรียนการสอนต่างๆ แล้วเผยแพร่ความรู้โดยการจัดการอบรม ประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือประชุมสัมมนา ปัจจุบันนับได้ว่า ครูสามารถนำหลักสูตรไปสู่การสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารประกอบหลักสูตรส่วนใหญ่จะเป็นเอกสารที่กรมวิชาการได้จัดทำไว้แล้ว ในการนำหลักสูตรไปใช้ ครูจะต้องศึกษา และทำความเข้าใจเอกสารต่างๆ ให้ชัดเจน ตลอดจนนำไปใช้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนจึงจะบรรลุเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนด

ส่วนสื่อการเรียนการสอน สุพิน บุญชูวงศ์ (2538) กล่าวถึงความหมายของสื่อการเรียนการสอน คือ วัสดุอุปกรณ์และกิจกรรมที่ครูและนักเรียนจะต้องใช้เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้

และเป็นสิ่งเร้าความสนใจของนักเรียนทำให้เข้าใจบทเรียนได้อย่างรวดเร็วและ ชำรง บัวศรี (2532) ได้แบ่งสื่อการเรียนการสอนออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ประเภทวัสดุ ได้แก่ ซอล์ก บัตรคำ บัตรภาพ สี ของจริง หุ่นจำลอง แผนภาพ แผนภูมิ รูปภาพ ตำรา หนังสือเรียน फिल्मสไลด์ แถบบันทึกเสียง
2. ประเภทอุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องฉายข้ามศีรษะ ภาพนิ่ง วิทยุโทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ เครื่องฉายภาพยนตร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา
3. ประเภทระบบ กระบวนการและวิธีการ ได้แก่ ระบบการสอน ระบบโปรแกรม การสอน สื่อทางไกล สาธิตการสอน การจัดนิทรรศการ การศึกษานอกสถานที่ เกมส์ การแสดงบทบาทสมมติ

การจัดสื่อการเรียนการสอน ซึ่ง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528) ได้กล่าวถึง สื่อการเรียนการสอนประเภทอุปกรณ์มีหลายชนิด เช่น บัตรตัวอักษร บัตรภาพ บัตรคำ บัตรผสมอักษร ของจริงหรือของจำลอง ใช้สอนคำศัพท์หรือเล่นเกมส์ แถบประโยค แผนภูมิ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และพจนานุกรม และนอกจากสื่อที่กล่าวมานี้แล้ว หน่วยงานนี้เทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2535) ยังได้เสนอสื่อภาษาอังกฤษที่ใช้ในการเรียนการสอน ระดับประถมศึกษา ที่นอกเหนือจากหนังสือเรียน แถบบันทึกเสียงประกอบ และอื่นๆ ซึ่งเป็นสื่อภาษาอังกฤษที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน (Authentic Materials) เช่น หนังสือพิมพ์ แบบฟอร์มต่างๆ จดหมาย แผ่นภาพ ป้ายโฆษณา และอื่นๆ นอกจากนี้ สื่อของจริงที่พบเห็นรอบๆ ตัว ทั้งในและนอกห้องเรียน ก็สามารถนำมาใช้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาได้เป็นอย่างดี หากโรงเรียนมีความพร้อมก็อาจพิจารณาใช้สื่อที่เป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอนภาษา วัสดุทัศน ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Access Learning Center) สื่อทางไกล และอื่นๆ เป็นเครื่องช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น อุปกรณ์และสื่อดังกล่าวนี้ ผู้สอนสามารถเลือกใช้หรือสร้างขึ้นให้เหมาะสมกับสถานการณ์การเรียนการสอน สภาพห้องเรียน ระดับและพื้นฐานทางภาษาของผู้เรียน โดยจะต้องแสวงหาความรู้เกี่ยวกับสื่อ และพิจารณาเลือกใช้สื่อ จนสามารถทำสื่อแต่ละชนิดมาประกอบการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องมีการจัดเตรียมเอกสารประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว นอกจากสื่อดังกล่าวข้างต้น สื่อภาษาอังกฤษที่พบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ แผ่นภาพ โฆษณา แผ่นป้ายต่างๆ และโรงเรียนที่มีความพร้อมสูง อาจพิจารณา จัดเตรียมสื่อเทคโนโลยีที่มีความทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอนภาษา วัสดุทัศน ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น การใช้สื่อการเรียนจากสถานการณ์ในปัจจุบันจะสามารถช่วยให้ผู้เรียน นำประสบการณ์ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ดียิ่งขึ้น

2.2 การจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนเป็นการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจมีค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ทักษะ และกระบวนการต่างๆ เพื่อนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับ ไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต ซึ่งแนวการจัดการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2539) ตามหลักสูตรภาษาอังกฤษ พุทธศักราช 2539 ได้มุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อเข้าสู่สังคมและวัฒนธรรม ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาและเหมาะสมกับสถานการณ์ โดยมีแนวหลัก ดังนี้

1. จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
 2. จัดการเรียนการสอนภาษาด้วยกิจกรรมที่มีความหมายและหลากหลาย ฝึกการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในสถานการณ์จริง
 3. จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการสื่อสาร และรับการด้วยการฟัง พูด อ่าน เขียน ในการเรียนภาษาอังกฤษ ระดับมาตรฐานพื้นฐานตอนต้น
- ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ประกอบไปด้วยกิจกรรม ดังต่อไปนี้

2.2.1 การเตรียมการสอน

การเตรียมการสอนเป็นหน้าที่ที่สำคัญของครูผู้สอน เพราะจะช่วยให้ครูสามารถจัด กิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องตรงตามจุดประสงค์และสามารถดำเนินการสอนได้อย่าง สะดวกและราบรื่น ดังนั้น ก่อนที่จะทำการสอนทุกครั้ง ครูผู้สอนจะต้องเตรียมความพร้อม ในทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการเรียนบรรลุจุดประสงค์ที่ ตั้งไว้ ดังที่ ซูชาติ เชนฉลาด (2527) ได้กล่าวถึงการเตรียมการสอนของครูว่า เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น สำหรับครูทุกคน เพราะทำให้ครูประหยัดเวลาลดข้อผิดพลาด และเกิดความมั่นใจในการสอน มากขึ้น องค์กร อินทรมพรรย์ (2528) ได้กล่าวถึงการเตรียมการสอนว่า ครูทุกคนไม่ว่าจะมี ความชำนาญในการสอนมากน้อยเพียงใดก็ตาม ก็จะต้องเตรียมการสอน ชีรยุทธ์ เสนิงค์ ณ อยุธยา (2528) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า การเตรียมการสอนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสอนที่ดี ครูประถมศึกษาที่ดีควรจะได้เตรียมการสอนทุกครั้งก่อนที่จะสอน และดังที่ พิพัฒน์ ภูภิโย (2540) กล่าวว่า ก่อนที่จะทำการสอนทุกครั้ง ครูผู้สอนจะต้องเตรียมความพร้อมทุกด้านที่ เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ และดังที่ นวพรรณ สรรพสิน (2538) กล่าวว่า การเตรียมการสอนมีความสำคัญต่อการจัด การเรียนการสอนมาก ถึงแม้ครูจะมีประสบการณ์ในการสอนเป็นเวลานานปี แต่สิ่งที่สอน อาจเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น ครูจึงต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ที่ ถูกต้องทันสมัย และเป็นการเตรียมความพร้อมของครูก่อนลงมือสอนจริง ช่วยให้การดำเนิน

การสอนเป็นไปอย่างราบรื่น ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการเตรียมการสอน ดังนี้

1. ทำให้ครูสามารถรวบรวมและเลือกข้อมูล หรือเนื้อหาสาระของบทเรียน
2. สร้างและเลือกใช้วิธีสอน สื่อการเรียนการสอนและแบบวัดประเมินผลได้ถูกต้อง
3. จัดกิจกรรมได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และเป็นไปตามลำดับขั้นตอน
4. เป็นการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
5. ช่วยให้สามารถติดต่อประสานงานกับบุคลากร และแหล่งวิทยาการอื่นได้
6. ครูคนอื่นสามารถทำแผนการสอนที่เตรียมไว้ไปใช้สอนแทนได้เมื่อมีเหตุจำเป็น

การเตรียมการสอนสามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การเตรียมการสอนระยะยาว และการเตรียมการสอนระยะสั้น โดยมีรายละเอียดดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528)

1. การเตรียมการสอนระยะยาว เป็นการเตรียมตัวก่อนที่จะเปิดภาคเรียนเพื่อศึกษา งานทั้งหมดของครูว่า จะต้องทำอะไรบ้างในหนึ่งปีการศึกษาข้างหน้า ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 จะพบว่า กรมวิชาการได้เตรียมสิ่งต่างๆ และกิจกรรมที่ครูจะต้องสอนไว้เป็นแนวทาง เรียบร้อยแล้ว หน้าที่หลักและความรับผิดชอบของครูโดยตรง คือ ศึกษาและทำความเข้าใจเอกสาร ต่าง ๆ อย่างถ่องแท้แล้วปรับปรุงและฝึกฝนตนเองให้สอนได้ตามหลักสูตร ในการเตรียมการสอน ระยะยาว ต้องเตรียมในสิ่งต่อไปนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตร ครูควรศึกษาหลักสูตรตั้งแต่หน้าแรกจนถึงหน้าสุดท้าย เพื่อให้เข้าใจหลักการ จุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตร และรายละเอียดของหลักสูตรในกลุ่ม ประสบการณ์ต่างๆ ความคิดรวบยอด หลักการ และเนื้อหา จะช่วยให้ครูสามารถกำหนดขอบข่าย ของกิจกรรมและประสบการณ์ต่างๆที่ครูต้องจัดให้แก่ผู้เรียนตามขั้นตอน

1.2 ศึกษาเอกสารประกอบหลักสูตรอื่นๆ การศึกษาเอกสารอื่นๆ เช่น แผนการสอน คู่มือครู หนังสือเรียน แบบฝึกหัด ตลอดจนหนังสือการเรียนการสอนอื่นๆ เอกสารเหล่านี้ ได้เตรียมไว้เป็นรายชั้นเรียน จึงมีรายละเอียดสมบูรณ์กว่าตัวหลักสูตร ในแผนการสอนและคู่มือครู จะมีรายละเอียดเกี่ยวกับความคิดรวบยอด จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียน สื่อการเรียน การสอน และวิธีการวัดผล ครูจะต้องศึกษาและอ่านเนื้อหาของเอกสารเหล่านั้นให้เข้าใจ และสำรวจ ตัวเองว่า เรื่องใดกิจกรรมใดบ้างที่สอนไม่ได้ จะได้ฝึกฝนและศึกษาเพิ่มเติม เอกสารแต่ละชนิด ใช้อย่างไร จะยึดอะไรเป็นหลัก ยึดอะไรเป็นส่วนประกอบ เพื่อกำหนดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ให้พอดีกับเวลา

1.3 ศึกษาวิธีการวัดและประเมินผล ตลอดจนการใช้แบบฟอร์มต่างๆตาม หลักสูตร ครูจะต้องศึกษาวิธีการวัดและประเมินผล ตลอดจนการใช้แบบฟอร์มต่างๆตามหลักสูตร ทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด เหตุผล และหลักการของการวัดผล ศึกษาวิธีการวัดผลจนแน่ใจว่า

สามารถปฏิบัติตามได้ถูกต้อง เข้าใจกลวิธีและเทคนิคต่างๆของการวัดผลทั้งในด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ

2. การเตรียมการสอนระยะสั้น ได้แก่ การเตรียมตัวให้พร้อม เพื่อที่จะสอนในแต่ละวันตามกลุ่มประสบการณ์ต่างๆที่กำหนดไว้ในตารางสอน มีองค์ประกอบดังนี้

2.1 เตรียมจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน การกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะจุดมุ่งหมายเปรียบเสมือนหลักชัยที่นักเรียนต้องไปถึงจุดนั้น จุดมุ่งหมายเป็นเครื่องกำหนดทิศทางการสอนของครูว่าจะสอนให้นักเรียนบรรลุผลในสิ่งใดบ้าง หากเขียนในลักษณะของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมแล้ว จะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 เตรียมเนื้อหา การเตรียมเนื้อหาหรือสิ่งที่จะนำมาสอนครูจะต้องยึดหลักสูตร และแผนการสอน หรือคู่มือครูเป็นหลัก จะต้องศึกษาเนื้อหาและรายละเอียดต่างๆ ให้เข้าใจชัดเจน จะต้องคำนึงถึงความยากง่ายให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน เลือกและจัดเนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลาเรียน และขณะเดียวกันก็จำเป็นจะต้องให้มีความต่อเนื่องกับพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียนด้วย

2.3 เตรียมกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆหลายชนิด ครูจะต้องศึกษาความรู้ต่างๆที่เกี่ยวข้อง จากหลายแขนงวิชา เช่น ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีสอน กิจกรรมการเตรียมความพร้อม กิจกรรมสร้างเสริมทักษะการใช้ทรัพยากรและเครื่องมือต่างๆ ประการสำคัญจะต้องศึกษากิจกรรมการเรียนการสอนทั้งหมดจากแผนการสอน ตรวจสอบดูว่ากิจกรรมแต่ละอย่าง สนองเนื้อหาใด และจุดประสงค์ใดสามารถสอนกิจกรรมนั้นๆได้หรือไม่ ถ้าไม่ได้จะคิดกิจกรรมใดมาแทน

2.4 เตรียมสื่อการเรียนการสอน การเตรียมสื่อการเรียนการสอน ครูควรศึกษาล่วงหน้าว่า เนื้อหาในแต่ละเรื่องจะต้องใช้อะไรเป็นสื่อการสอนบ้าง สิ่งนั้นตรงกับเนื้อหาหรือกิจกรรมที่จะสอนหรือไม่ และจะจัดหามาด้วยวิธีใด การเลือกวัสดุอุปกรณ์เพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงความประหยัดและสะดวกในการจัดหาเป็นประการสำคัญด้วย

2.5 เตรียมการวัดและประเมินผล การประเมินผลการเรียนการสอนมิได้เน้นการสอนเพื่อสอบ แต่ต้องการให้ผู้สอนประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตลอดจนเพื่อดูว่าผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในแนวทางที่หลักสูตรพึงประสงค์หรือไม่ ดังนั้นในการสอนแต่ละครั้งจะต้องเตรียมการวัดผลว่า จะใช้วิธีการอย่างไร วิธีการเหล่านั้นเหมาะสมกับจุดประสงค์ และกิจกรรมที่วางไว้หรือไม่

2.6 เตรียมตัวผู้เรียน ครูควรจะได้ตรวจสอบคุณลักษณะของผู้เรียนว่ามีพื้นฐานความรู้เดิมเป็นอย่างไร มีความสนใจและความถนัดอย่างไร มีความสามารถในการเรียนอย่างไร นอกจากตรวจสอบความพร้อมของผู้เรียนแล้ว ควรเร้าความสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนกระตือรือร้นอยากเรียนรู้ในสิ่งที่ครูจะนำมาสอน การรู้จักผู้เรียนเป็นผลดีต่อการเตรียมการสอน เพราะช่วยให้

การกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน มีความเหมาะสมไม่สูงหรือต่ำเกินไป การกำหนดเนื้อหาสาระที่นำมาสอนเหมาะสมกับความรู้และความสามารถของผู้เรียน ตลอดจนช่วยในการแบ่งกลุ่มผู้เรียนหรืองานที่มอบหมาย ให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและความสนใจของผู้เรียน

โดยสรุป จะเห็นได้ว่า การเตรียมการสอนมีความสำคัญมากต่อการจัดการเรียนการสอน ถึงแม้ว่า ครูจะมีประสบการณ์การสอนมาเป็นเวลานาน แต่ยุคสมัยได้เปลี่ยนไปเกิดความเปลี่ยนแปลงมากขึ้นในหลายด้าน ดังนั้น ครูจะต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ที่ถูกต้อง ทันกับเหตุการณ์ปัจจุบัน และเป็นการสร้างความมั่นใจของครูในการสอนเพื่อประสิทธิภาพที่มีต่อการเรียนการสอน ยังช่วยให้ครูได้จัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และสามารถวิเคราะห์ปัญหา และข้อบกพร่องในการจัดการเรียนการสอน เพื่อที่จะได้ปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น

2.2.2 วิธีสอน

วิธีสอนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องรู้เพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้บังเกิดผลดี ซึ่งสังกัด อุทราพันธ์ (2528) ได้กล่าวไว้ว่า การเลือกเทคนิค และวิธีการสอนนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องเลือกเทคนิควิธีสอนให้เหมาะสมกับธรรมชาติของเนื้อหาวิชาต่างๆ และในขณะเดียวกัน ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและความสนใจ ตลอดจนขวัญของผู้เรียนด้วย ซึ่งการเลือกใช้เทคนิคและวิธีสอน ควรขึ้นอยู่กับผู้สอนแต่ละคน โดยมีข้อควรเตือน คือ การเลือกเทคนิคและวิธีสอน ที่เห็นว่า ตนเองสามารถที่จะทำให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะ ตลอดจน มีเจตคติที่ดีให้มากที่สุด

วิธีการสอนภาษาอังกฤษที่ใช้อยู่ตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน ประมวลได้ดังนี้ (นงนุช สีสันต์ , 2539)

1. วิธีสอนแบบไวยากรณ์และแปล (Grammar – Translation Method) เป็นวิธีสอนที่เน้นกฎไวยากรณ์และใช้การแปลเป็นสื่อให้นักเรียนเข้าใจบทเรียน ครูจะบอกและอธิบายกฎเกณฑ์ ตลอดจนข้อยกเว้นต่างๆ นักเรียนจะต้องท่องจำกฎเกณฑ์ดังกล่าว
2. วิธีสอนแบบตรง (Direct Method) วิธีนี้ต้องการให้ผู้เรียนสามารถฟังและพูดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ แล้วจึงฝึกทักษะการอ่านและการเขียน ครูจะกระตุ้นให้ผู้เรียนพูดโต้ตอบด้วยภาษาต่างประเทศตลอดเวลา ครูจะสร้างสภาพแวดล้อมหรือใช้สื่อประกอบการสอน ไม่เน้นไวยากรณ์หรือกฎเกณฑ์อย่างชัดเจน เป็นการสอนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลางเหมือนกับวิธีแรก
3. วิธีสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Code Learning Theory) การสอนวิธีนี้อิงแนวคิดที่ว่าภาษาเป็นระบบที่วิ่งไปตามกฎเกณฑ์ ความเข้าใจและการแสดงออกทางภาษาขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ เมื่อผู้เรียนเข้าใจรูปแบบของภาษาและความหมายแล้ว จะสามารถใช้ภาษาได้

4. วิธีสอนแบบฟัง - พูด (Audio - Lingual Method) เป็นวิธีสอนตามหลักภาษาศาสตร์ ตามหลักธรรมชาติ คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน และสอนให้ครบองค์ประกอบของภาษา คือศัพท์ เสียง และโครงสร้างไวยากรณ์ เนื้อหาที่นำมาสอนจัดเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก ครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษาเป็นการเรียนในห้องเรียน มิใช่เน้นเพื่อการสื่อความหมาย

5. วิธีการสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทาง (Total Physical Response Method) การสอนแบบนี้ให้ความสำคัญต่อการฟังเพื่อความเข้าใจ เมื่อผู้ฟังเข้าใจเรื่องที่ฟังอยู่และสามารถปฏิบัติตามได้ก็ช่วยให้จำได้ดี ในระยะแรกของการเรียนการสอนผู้เรียนไม่ต้องพูด แต่เป็นผู้ฟังและทำตามผู้สอน ผู้สอนเป็นผู้กำกับพฤติกรรมผู้เรียนทั้งหมด จนเมื่อผู้เรียนพร้อมที่จะพูดจะเป็นผู้ออกคำสั่ง

6. วิธีสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (Community Language Learning) วิธีสอนแบบนี้ยึดผู้เรียนเป็นหลัก เน้นการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนแต่ละคนร่วมกันทำกิจกรรม ผู้สอนทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาด้านภาษาเท่านั้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่ม เน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร และนำสิ่งที่เรียนมาใช้ในชีวิตประจำวันได้

7. วิธีการสอนภาษาอังกฤษแบบผสมผสาน (Eclectic Method) วิธีสอนวิธีนี้เลือกใช้ข้อดีของวิธีสอนแบบต่างๆ มาผสมผสานกัน การสอนอาจใช้หลายๆ แบบ เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน สภาพห้องเรียน เนื้อหาวิชา ผู้ที่จะใช้การสอนวิธีนี้ จะต้องเป็นผู้รอบรู้ในวิธีสอนแบบต่างๆ

8. วิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา (Concentrated Language Encounters) หรือ CLE วิธีนี้เน้นการพัฒนาภาษาในบริบทที่เป็นไปตามการรับรู้โดยธรรมชาติ โดยการพัฒนาความหมายรวมของภาษาไปสู่องค์ประกอบย่อยของภาษา ซึ่งจะเริ่มจากการอ่านเป็นจุดเริ่มต้น แล้วจึงพัฒนาเป็นการฟัง การพูดและการเขียน ซึ่งมีขั้นตอนการสอน 5 ขั้น ดังนี้ เริ่มจากการที่ครูอ่านเรื่องให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนเล่าเรื่องกลับตามลำดับ สทนา/อภิปรายเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน อ่านออกเสียง เล่นบทบาทสมมติ แล้วเขียนเรื่องร่วมกันทั้งครูและนักเรียน

9. วิธีการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) จากแนวคิดที่ว่า ภาษาไม่ได้เป็นเพียงระบบไวยากรณ์ที่ประกอบด้วยเสียง ศัพท์และโครงสร้างเท่านั้นแต่ภาษาคือระบบที่ใช้ในการสื่อสาร การสอนจึงควรให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาไปใช้ในการสื่อสารได้ การสอนภาษาอังกฤษตามแนวคิดการสอนภาษาเพื่อสื่อความหมาย

ในปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เน้นวิธีการสอนตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การปลูกฝังและส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน และเขียนไปพร้อมๆกัน สามารถนำความรู้ที่เรียนไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ (แรมสมร อยู่สถาพร, 2539)

2.2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ครูผู้สอนจะต้องศึกษา และนำมาใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา วัย และความสามารถของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปตามจุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนดไว้

สุนีย์ เกียรติมาพรศักดิ์ (2540) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและการเรียนของผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การสอนที่กำหนดไว้

สมน อมรวิวัฒน์ (2526) กล่าวถึง กิจกรรมการเรียนการสอน ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุผลตามที่หลักสูตรกำหนด โรงเรียนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมเพื่อการเรียนการสอนเป็นความพยายามเสริมสร้างให้นักเรียนรู้จักใช้ทักษะและความสามารถที่ได้เรียนรู้มา และทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกอยากเรียนอยากรู้ต่อไปอีก เมื่อเรียนรู้แล้วยังรู้สึกไม่อยากทิ้งสิ่งที่ได้เรียนรู้มานั้นไป แต่มีความอยากจะค้นคว้าต่อไปอีก ดังนั้นกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับ หรือทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้นั้นจะต้องมีประโยชน์ต่อตัวนักเรียนเองทั้งในปัจจุบันและอนาคต การเรียนการสอนนั้นไม่สามารถจะแยกพฤติกรรมทางด้านความรู้ (Cognitive) กับด้านทัศนคติ ค่านิยม ความซาบซึ้ง หรือเรียกว่า จิตพิสัย (Affective) ออกจากกันได้อย่างเด็ดขาดในการจัดประสบการณ์การเรียน จะต้องส่งเสริมความต้องการของคนให้เข้าใจสังคม เข้าใจบุคคล และสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้ สำหรับกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีนั้น ควรมีลักษณะ ดังนี้ (สมน อมรวิวัฒน์, 2526)

1. พัฒนาความเจริญทุกด้านให้แก่ผู้เรียน
2. เราให้ผู้เรียนได้แสดงออกและมีส่วนร่วม
3. ให้โอกาสและเห็นความสำคัญของนักเรียนทุกคนในชั้นเรียน
4. ฝึกฝนวิธีการแสวงหาความรู้ และวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเองแก่นักเรียน
5. ควรมีบรรยากาศที่รื่นรมย์ สนุกสนาน และเป็นกันเอง

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญประการหนึ่ง ดังที่ วาไร ภิระจิตร (2530) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ว่า กิจกรรมแต่ละชนิดมีคุณค่าในตัวของตัวเองในการจัดการเรียนการสอน หากผู้สอนได้ให้ความสนใจต่อกิจกรรมแล้ว ก็ย่อมจะช่วยส่งเสริมในการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี กิจกรรมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้หลายประการด้วยกัน ดังนี้คือ

1. กิจกรรมช่วยเร้าความสนใจของผู้เรียน
2. กิจกรรมจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ
3. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย

4. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังความรับผิดชอบ
5. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังและส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
6. กิจกรรมจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหว
7. กิจกรรมจะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้สึกสนุกสนาน
8. กิจกรรมช่วยให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล
9. กิจกรรมช่วยขยายความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวาง
10. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมความงอกงามและพัฒนาการของผู้เรียน
11. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมทักษะ
12. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมเจตคติที่ดี
13. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานเป็นหมู่
14. กิจกรรมจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียน
15. กิจกรรมจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งความงามในเรื่องต่างๆ

ส่วนรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น สำนักงานคณะกรรมการการ
 ประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ได้กำหนดแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร
 โดยมีจุดเน้น 2 ประการ การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการจัด
 การเรียนการสอนที่หลากหลายโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ อารมณ์ ใจเที่ยง
 (2537) ได้กำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

1. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง เป็นกิจกรรมที่ครูเป็นศูนย์กลาง
 ของการปฏิบัติกิจกรรม ครูเป็นผู้มีบทบาทในการสอนมากกว่านักเรียน โดยเริ่มจากเป็นผู้วางแผน
 การเรียนการสอน เป็นผู้นำในขณะปฏิบัติกิจกรรม เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ การเรียนการสอนใน
 ชั้นเรียนจึงมีลักษณะเป็นการสื่อสารทางเดียว นักเรียนเป็นผู้รับความรู้ กิจกรรมที่ครูใช้ เช่น
 การบรรยาย การสาธิต การถามตอบ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าครูจะเป็นแกนกลางของการจัดกิจกรรม
 แต่นักเรียนก็ยังมีโอกาสร่วมกิจกรรมบ้างภายใต้การนำของครู

2. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางเป็นกิจกรรมที่ครู
 เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอย่างแท้จริง คือ เป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมด้วย
 ตนเอง ส่วนครูจะเป็นผู้ประสานงานให้คำแนะนำช่วยแก้ปัญหาเมื่อนักเรียนต้องการกระตุ้นให้
 นักเรียนทำกิจกรรมและเป็นผู้สรุปประเด็นสำคัญการเรียนการสอนดำเนินไปโดยการปฏิบัติ
 กิจกรรมของนักเรียน เช่น การอภิปราย การทำกิจกรรมกลุ่ม การทดลอง การประดิษฐ์ การแสดง
 บทบาทสมมติ เป็นต้น

กิจกรรมการเรียนการสอน จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และประสบการณ์
 ตามความมุ่งหมายของการสอน อาจกล่าวได้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอนถือเป็นหัวใจสำคัญ

ของการนำหลักสูตรไปใช้เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุผลตามที่หลักสูตรกำหนด ซึ่งโรงเรียนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้ (สมน อมรวิวัฒน์, 2526)

1. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีควรเป็นไปเพื่อพัฒนาความเจริญทุกด้านให้แก่ นักเรียน
2. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีควรทำให้ผู้เรียนได้แสดงออก และมีส่วนร่วม ในการเรียน
3. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดี ควรให้โอกาสและเห็นความสำคัญของนักเรียน ทุกคนในชั้นเรียน
4. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดี ควรฝึกวิธีการแสวงหาความรู้และวิธีการแก้ปัญหา ด้วยตนเองให้แก่ นักเรียน
5. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดี ควรมีบรรยากาศที่รื่นรมย์ สนุกสนานและ เป็นกันเอง

งนุช สีสันต์ (2539) ได้แบ่งกิจกรรมตามขั้นตอนการสอนภาษา แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นนำ เพื่อเตรียมผู้เรียนให้เกิดความพร้อม ต้องการที่จะเรียนรู้ในสิ่งใหม่ โดย เนื้อหาการเตรียมจะเชื่อมโยงไปสู่สาระสำคัญของบทเรียน จะเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ ใช้เวลาสั้นๆ เมื่อนักเรียนสนใจสนุกสนาน พร้อมทั้งจะเรียนก็เข้าสู่ขั้นตอน
2. ขั้นสอน เป็นขั้นการจัดกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ เปลี่ยนไปตามสถานการณ์ และความสนใจของนักเรียนยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งมักจะประกอบด้วย การนำเสนอรูปแบบ การให้นักเรียนทำตามแบบ ขึ้นให้นักเรียนทำตามโดยไม่มีแบบ การฝึกกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งเป็น การนำความรู้ที่ได้เรียนมาแล้วมาใช้ในสถานการณ์ต่างๆ
3. ขั้นสรุป เป็นขั้นสุดท้ายของกิจกรรม เพื่อสรุปความรู้ ทักษะและเจตคติของผู้เรียน ที่ได้รับมาตั้งแต่ต้น

ในการเรียนรู้ทางภาษาจำเป็นจะต้องเรียนรู้ฝึกฝนทักษะทั้ง 4 คือ ฟัง พูด อ่าน และ เขียนควบคู่กันไปในลักษณะทักษะสัมพันธ์ ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยเน้นทักษะ การฟัง การพูดมากที่สุด เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 คือ การฟัง ผู้เรียนจำเป็นต้องฟังเสียง เลียนแบบเสียงที่ได้ฟังพูดสื่อความหมายได้ แล้วจึงอ่านและเขียนต่อไป

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น จึงมีความสำคัญ ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมาก ซึ่งครูผู้สอนควรเห็นความสำคัญ และทราบแนวทางในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ได้ประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียนให้ได้มากที่สุด

2.2.4 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

กิจกรรมเสริมหลักสูตรนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อนักเรียน เพราะการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนนั้นมุ่งจะพัฒนานักเรียนในด้านเนื้อหาวิชาเป็นสำคัญ ส่วนการพัฒนาอื่นๆ จะได้รับการพิจารณารองลงมา ความมุ่งหมายในการผลิตกำลังคน เพื่อพัฒนาประเทศนั้นๆ ต้องการกำลังคนที่มีประสิทธิภาพในการประกอบกรงานและความสามารถ ซึ่งจะปรับปรุงตนเองให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข กิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้นเป็นกิจกรรมที่ครูกับนักเรียนร่วมกันจัดทำขึ้น นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ของนักเรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น (ประภาพรรณ สุวรรณสุข 2524 อ้างถึงใน วิวรรธ คันสนีย์เมธา, 2538)

กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญมากสำหรับนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนได้เจริญงอกงามทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อให้การเรียนตามหลักสูตรสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้นักเรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ กิจกรรมเสริมหลักสูตรย่อมต้องไม่มีการให้หน่วยกิตหรือคะแนนที่จะส่งผลให้นักเรียนสอบไล่ได้หรือตก และดังที่ ชลธิชา ไชยวงศ์ (2540) ที่กล่าวว่า ครูผู้สอนควรได้มีการพิจารณากิจกรรมเสริมหลักสูตรให้สอดคล้องและเหมาะสมโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่นักเรียนได้รับเป็นสำคัญ

จากความหมายข้างต้น พอสรุปลักษณะของกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นนอกเหนือจากหลักสูตร เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้สมบูรณ์

2. เป็นกิจกรรมเพื่อเสริมประสบการณ์ของนักเรียน

3. เป็นกิจกรรมที่ไม่มีการให้คะแนน

4. เป็นกิจกรรมที่ครูและนักเรียนร่วมกันจัด

นอกเหนือลักษณะทั้ง 4 ข้อ ดังกล่าวแล้ว การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรยังมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากกิจกรรมการเรียนการสอนปกติ คือ (มุสดี ภูอินทร์, 2530)

1. เป็นกิจกรรมที่จัดนอกเวลาเรียน

2. เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมตามความสมัครใจไม่มีการบังคับ

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยทั่วไปมีหลายรูปแบบ ในการพิจารณารว่าจะเลือกจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบใดนั้น จะต้องคำนึงถึงความพร้อมของโรงเรียนและความพร้อมของผู้เรียน โดยมีแนวทางการพิจารณาดังนี้ (ปราณี ตรีสุวรรณ, 2532)

1. โรงเรียนมีบุคลากรที่จะจัดและดูแลการทำกิจกรรมได้สำเร็จหรือไม่

2. โรงเรียนมีทรัพยากรสนับสนุนเพียงพอหรือไม่ เช่น วัสดุอุปกรณ์และงบประมาณ

เป็นต้น

3. นักเรียนต้องการทำกิจกรรมลักษณะนี้หรือไม่

4. นักเรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมและได้รับประโยชน์จากกิจกรรมมากเพียงใด
5. นักเรียนสามารถออกค่าใช้จ่ายในการทำกิจกรรมบางอย่างได้หรือไม่

ในการจัดรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรบางรูปแบบที่โรงเรียนสามารถจัดในวิชาภาษาอังกฤษได้ มีดังต่อไปนี้ (มุสตี กุฏอินทร์, 2530)

1. ชุมนุมภาษาอังกฤษ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นตามความสนใจ และความสมัครใจของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ ความบันเทิง และได้แสดงออกตามความสามารถ
2. การจัดนิทรรศการ เป็นกิจกรรมที่ครูและนักเรียนร่วมกันจัดขึ้นเพื่อแสดงผลงานของนักเรียน และเพื่อเสริมความรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนโดยเชิญโรงเรียนอื่น และผู้ปกครองมาดูด้วย
3. การจัดงานการจัดงานเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในโรงเรียน เป็นการยากที่จะจัดงานเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษจึงควรจัดให้สัมพันธ์กับกลุ่มประสบการณ์อื่น
4. การไปทัศนศึกษา ในการจัดทัศนศึกษาของโรงเรียน อาจจัดให้นักเรียนได้ความรู้ในกลุ่มประสบการณ์หลายกลุ่มไปพร้อมกันด้วย

สมน อมรวิวัฒน์ (2531) ได้กล่าวว่า โรงเรียนประถมศึกษา จะต้องคำนึงถึงบริการที่จะให้การจัดการศึกษา เป็นการเสริมสร้างและเป็นไปเพื่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษา มิได้จัดตั้งขึ้นเพื่อสอนหนังสือเพียงอย่างเดียว ยังมีหน้าที่จัดสิ่งแวดล้อม บรรยากาศ และกิจกรรมต่างๆ เพื่อการพัฒนาทุกๆ ด้านของเด็ก ดังนั้นครู นอกจากจะมีหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามเนื้อหาวิชาแล้ว ยังต้องจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาเพื่อเสริมประสบการณ์ให้กับผู้เรียน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความสำคัญต่อนักเรียนอย่างมาก ช่วยให้นักเรียนได้ทราบถึงความสามารถพิเศษ ความถนัดตามธรรมชาติ และความสนใจของเขาเอง กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยดึงความสนใจของนักเรียนได้แสดงออกมา

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532) ได้กล่าวถึงกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สามารถนำไปผสมผสานความรู้ทางวัฒนธรรม อาจแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. กิจกรรมที่ให้ประสบการณ์ตรง ได้แก่ การเชิญเจ้าของภาษามาสนทนาด้วยการเยี่ยมเยียนสถานทูต หรือการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่างๆ (Cultural Events) เช่น การมีโอกาสนำชมการแสดงดนตรี ละคร บัลเลต์ หรือเข้าโบสถ์ในวันสำคัญทางศาสนา ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาโดยตรง - การมีเพื่อนทางจดหมาย และประสบการณ์ตรงที่สำคัญ และมีประโยชน์ที่สุด คือการมีโอกาสใช้ภาษาในประเทศของเจ้าของภาษาหรือต่างประเทศ
2. กิจกรรมที่ให้ประสบการณ์รอง ซึ่งจัดได้ง่ายกว่ากิจกรรมประเภทแรก ได้แก่ การแสดงบทบาทสมมติ การแสดงละคร การจัดนิทรรศการ จัดมุมวัฒนธรรมในห้องเรียน การฟังและดูเทป และดูวิดีโอ ภาพยนตร์ อ่านและอภิปรายเรื่องในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร

2.2.5 การใช้สื่อการเรียนการสอน

ขำรง บัวศรี (2532) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งที่เป็นพาหะหรือสิ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติ ตามจุดประสงค์การเรียนการสอนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และดั่งที่ นันทกา ประกอบนันท์ (2540) ได้กล่าวถึง การใช้สื่อการเรียนการสอนว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะประสบความสำเร็จได้นั้น ส่วนหนึ่งมาจากการใช้สื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสม ถูกต้อง สอดคล้องกับบทเรียน และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน สื่อการเรียนการสอนจะมีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนมาก ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้รวดเร็วและแม่นยำขึ้น และเป็นสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน ช่วยจัดระบบการเรียนรู้ของผู้เรียนตามลำดับขั้น สื่อดังกล่าวจะเกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้ จะต้องขึ้นอยู่กับวิธีการใช้ การเลือกสรรชนิดของสื่อที่จะใช้สื่อ ซึ่งสื่อการเรียนการสอนมีหลายประเภท และหลายชนิดเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะต้องเลือกใช้ให้เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ เกสรสิงห์ชนะ (2536) ที่กล่าวว่า ครูผู้สอนควรเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับนักเรียน และกิจกรรมจะทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตรงตามจุดหมายที่หลักสูตรกำหนด

วิธีการใช้สื่อการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528) กล่าวถึงการใช้สื่อการเรียนการสอนว่า ผู้ใช้จะต้องยึดหลักการดังต่อไปนี้

1. ต้องสัมพันธ์กับจุดหมายและเรื่องที่สอน
2. ต้องเหมาะสมกับความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน
3. เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นผู้เรียน
4. เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวก
5. หาง่ายและมีประสิทธิภาพ

หลักการใช้สื่อการเรียนการสอน ควรพิจารณาองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. เตรียมครู โดยศึกษาบทเรียน วัสดุ และศึกษาวิธีการผลิต
2. เตรียมนักเรียน โดยคำนึงถึงประสบการณ์เดิมของนักเรียน การมีส่วนร่วมของนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ใหม่
3. เตรียมสื่อให้พร้อมก่อนนำไปใช้ โดยการผลิตทดลองและปรับปรุงแก้ไข นอกจากนี้ ต้องจัดลำดับการใช้ในแต่ละกิจกรรม

อาจกล่าวได้ว่า การใช้สื่อการเรียนการสอนนั้น ครูผู้สอน เป็นผู้มีบทบาทโดยตรงในการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเนื้อหาที่จะสอน และยังคงคำนึงว่าวัยของผู้เรียน ควรใช้สื่อการเรียนการสอนแบบใด ประเภทใด และ การใช้สื่อการเรียนการสอนยังต้องสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ก็เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2.6 การสอนซ่อมเสริม

กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ (2531) ได้ให้ความหมายของการสอนซ่อมเสริม หมายถึง การสอนเพื่อช่วยเหลือนักเรียนแต่ละคนให้เจริญพัฒนาไปในทางที่เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ และศักยภาพที่แท้จริงของเขาด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่งที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน

การสอนซ่อมเสริม เป็นการช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ให้สามารถเรียนรู้ได้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้และส่งเสริมนักเรียนที่มีผลการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ ให้ความสามารถเพิ่มขึ้นตามศักยภาพ โดยการสอนซ่อมเสริมมี 3 ระยะ คือ

1. ภายหลังจากประเมินผลก่อนเรียน เมื่อพบว่ามีความรู้หรือทักษะเบื้องต้นไม่เพียงพอแก่การเรียนรู้เนื้อหาใหม่
2. ภายหลังจากประเมินระหว่างเรียน เมื่อพบว่าผู้เรียนยังไม่ผ่านเกณฑ์ของจุดประสงค์ที่กำหนดไว้
3. ภายหลังจากประเมินผลหลังเรียน เมื่อผู้เรียนได้ระดับผลการเรียน " 0 " ให้ผู้เรียนสอบแก้ตัว

การสอนซ่อมเสริม เป็นการสอนเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียนที่เรียนอ่อน เรียนไม่ทันเพื่อน ซึ่งต้องการความช่วยเหลือจากครูผู้สอนเป็นพิเศษ รวมถึงการสอนนักเรียนที่มีความสามารถในการรับรู้ได้รวดเร็วให้ได้ใช้ความสามารถนี้อย่างเต็มที่และเป็นประโยชน์ ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536) ได้เสนอช่วงเวลาของการสอนซ่อมเสริม ดังนี้

1. การสอนซ่อมเสริมในเวลาปกติ แบ่งตามลักษณะการจัดคาบคือ จัดคาบให้ตรงกันให้หมดทั้งโรงเรียน จัดให้ตรงเฉพาะระดับชั้น จัดคาบเพิ่มเข้าในตารางปกติ จัดแบ่งเวลา 10 -20 นาที ในคาบเวลาเรียน
2. การส่งเสริมนอกเวลาเรียนปกติ เช่น หลังเลิกเรียน พักกลางวัน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ , 2536)

การสอนซ่อมเสริม ถ้าจะให้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ครูจะต้องเรียนรู้สิ่งต่างๆ ดังที่ ชาญชัย ศรีไสยเพชร (2525) ซึ่งมีความเห็นดังต่อไปนี้

1. ครูต้องทราบจุดเด่น และข้อจำกัดในการเรียนรู้ของนักเรียน สามารถวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามระดับสติปัญญาและความสามารถ
2. ครูควรมีวิธีเสริมพลัง สร้างแรงจูงใจให้เกิดกับนักเรียน โดยกระตุ้นให้กำลังใจเมื่อนักเรียนประสบความสำเร็จ
3. ครูควรใช้วิธีสอนใหม่ๆ ไม่ซ้ำซาก และสอนตามขั้นตอน ตามลำดับความยากง่าย เวลาที่ใช้สอนซ่อมเสริมแต่ละครั้งไม่ควรนานเกินไปและอาจสอนในเวลาเรียนได้
4. ครูควรให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการสอน เพื่อให้ นักเรียนรู้สึกว่าการเกิดประโยชน์ต่อตนเอง
5. ครูควรวางแผนการสอนให้ตรงกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน

6. ครูควรใช้อุปกรณ์การสอนและวัสดุที่เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของนักเรียน
7. ครูควรมีการบันทึกพัฒนาการและติดตามผลอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง
8. ครูควรแจ้งผลการเรียนที่เป็นปัญหาของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบด้วย เพื่อขอความร่วมมือในการแก้ปัญหา
9. นักเรียนควรได้ทราบความก้าวหน้าของตนเอง และครูชี้แจงให้เข้าใจถึงข้อบกพร่องและความก้าวหน้าให้ทราบและเข้าใจ
10. ครูควรได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายตั้งแต่ผู้บริหารโรงเรียน ครู เพื่อนนักเรียน ตัวนักเรียน ผู้ปกครอง

วิธีการสอนซ่อมเสริมจะแตกต่างกันตามวิธีการของครูแต่ละคนและแต่ละโรงเรียน ในส่วน ของนักเรียนนั้น การสอนตัวต่อตัวดีที่สุด เพราะผู้สอนสามารถเลือกใช้วิธีสอน และอุปกรณ์ การสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคนได้โดยไม่มียาก แต่ถ้ามีข้อจำกัดในเรื่องเวลา ก็ควรจะใช้ กลุ่มเล็กๆ เพื่อให้สอดคล้องกับการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

การสอนซ่อมเสริมตามสภาพการจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไป ครูจะจัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้นักเรียนทุกคนเรียนเหมือนกัน และให้เรียนไปพร้อมๆกัน แต่เนื่องจาก นักเรียนในห้องเรียนแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกันทั้งทางด้านความสามารถในการรับรู้ และ อัตราการเรียนรู้ ดังนั้นสิ่งที่นักเรียนแต่ละคนได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูใน ระยะเวลาที่เท่าๆกัน จะแตกต่างกันไปตามระดับความสามารถของนักเรียนและทำให้นักเรียน ส่วนหนึ่งไม่เข้าใจบทเรียนได้ดีพอ ทางแก้ปัญหานักเรียนที่ยังไม่เข้าใจบทเรียนนี้ จรูญ จิยโชค (2530) ได้เสนอแนะว่าครูควรจัดสอนซ่อมเสริมให้ ซึ่งการจัดกิจกรรมการสอนซ่อมเสริมเป็นสำคัญ ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนซ่อมเสริมอย่างดี

การจัดกิจกรรมการสอนซ่อมเสริม ครูจะต้องคำนึงถึงผลที่ได้รับจากการสอนที่คุ้มค่า เพราะครูและนักเรียนต้องใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นจากการเรียนปกติ ดังนั้น ครู จะต้องคำนึงถึงหลังการสอนซ่อมเสริมว่า เป็นการสอนเพื่อช่วยเหลือนักเรียนขจัดข้อเสียหรือ ข้อบกพร่องของนักเรียนตลอดจนการเรียนที่ไม่ถูกวิธีให้หมดไปเพื่อซ่อมให้ดีขึ้น (สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2526)

2.3 การวัดและการประเมินผลการเรียน

การวัดผล (Measurement) คือ การกำหนดตัวเลขแทนคุณลักษณะที่ต้องการ วัดด้วยระเบียบวิธีที่เชื่อถือได้ ในการวัดนั้นมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. คุณลักษณะที่ต้องการวัด ได้แก่ ทักษะในการเรียนรู้ต่างๆ
2. ระเบียบวิธีการวัด ได้แก่ การทดสอบ หรือการสอบถาม
3. ผลการวัด ได้แก่ ตัวเลข ที่เรียกว่า "คะแนน"

การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง กระบวนการในการตัดสิน ตีราคาหรือสรุปผล เพื่อพิจารณาความเหมาะสม หรือคุณค่าของคุณลักษณะ พฤติกรรมที่ว่าดีเพียงใด โดยเปรียบเทียบกับมาตรฐานการประเมิน กิตติมา บริดีติลล (2532) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องทำการวัดและประเมินผล การเรียนของนักเรียนว่าได้รับผลแค่ไหนเพียงไร หรือจะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร การวัดและประเมินผลเป็นกระบวนการต่อเนื่องของการเรียนการสอน ซึ่งการประเมินมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. ผลที่ได้จากการวัดที่ทำให้ทราบสภาพของความจริงว่ามีปริมาณเท่าไร มีคุณสมบัติอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาเปรียบเทียบกับเกณฑ์
2. เกณฑ์ที่กำหนดไว้
3. การตัดสินใจหรือสรุปผล

การวัดและประเมินผลมีบทบาทสำคัญเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนทุกระดับเป็นอย่างมาก และถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนซึ่งแยกออกจากกันไม่ได้ เพราะการวัดและประเมินผลจะเป็นข้อมูลย้อนกลับที่สะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการ และความก้าวหน้าในการเรียนรู้ว่า บรรลุตามจุดประสงค์ของการสอนและความมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ ทำให้ครูได้รับทราบผลการสอนและวิธีการสอนของตนว่ามีประสิทธิภาพเพียงไร เพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอน ดังนั้น การประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียน เมื่อใดที่มีการเรียนการสอนจะต้องมีการประเมินผลควบคู่กันไปด้วย

นิมมวล ทศวัฒน์ (2532) กล่าวถึง ความมุ่งหมายของการประเมินผล ไว้ดังนี้

1. เพื่อทราบถึงพัฒนาการด้านต่างๆ ของนักเรียน อันเป็นผลจากการศึกษาเล่าเรียนว่านักเรียนพัฒนาไปมากน้อยเพียงใด
2. เพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง หรือจุดอ่อนของนักเรียน เช่น ในด้านการเรียนมีข้อบกพร่องอะไร ตรงไหน และหาวิธีแก้ไขให้ถูกจุดสำหรับผู้ที่มิจุดเด่นอยู่แล้ว ควรได้รับการส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้น และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนมากที่สุด
3. เพื่อทราบว่า การเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้แล้ว มากน้อยเพียงใด จุดมุ่งหมายนี้ หมายถึง วัตถุประสงค์ทั่วไปของการเรียน และวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
4. เพื่อทราบผลการสอนของครูว่ามีประสิทธิภาพเพียงไร ยังมีข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขอย่างไรบ้าง
5. เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนอยู่เสมอ เพราะการทดสอบหรือแม้เพียงการซักถามก็ทำให้นักเรียนตื่นตัว เตรียมตัวเพื่อค้นหาคำตอบกันแล้ว

2.3.1 ระยะเวลาในการประเมินผลการเรียน

การวัดและประเมินผลการเรียนเป็นกระบวนการต่อเนื่องของการเรียนการสอน ซึ่งครูผู้สอนจะต้องและประเมินผลการสอนอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น ผู้สอนจึงควรจะเข้าใจลักษณะของการวัดและประเมินผล เพื่อช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายการเรียน ดังที่ กาญจนา คุณารักษ์ (2535) ได้แบ่งการประเมินเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. การประเมินผลก่อนการเรียน เพื่อทราบความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนแต่ละคน ว่ามีพื้นฐานเพียงพอที่จะเริ่มต้นเรียนตามรายวิชานั้นได้หรือไม่ หากนักเรียนที่มีพื้นฐานไม่ดีพอ ครูจะได้สอนเพิ่มเติมแต่แรก

2. การประเมินผลระหว่างเรียน เป็นการประเมินผลตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ในแต่ละรายวิชานั้น เมื่อครูสอนไประยะหนึ่ง จำเป็นต้องประเมินค่านักเรียนว่ามีความสามารถตามจุดประสงค์นั้นๆหรือไม่ การประเมินผลระหว่างเรียนนี้ เป็นการประเมินผลเพื่อปรับปรุงแก้ไข การเรียนการสอน

3. การประเมินผลหลังเรียน เป็นการประเมินผลรวมครอบคลุมจุดประสงค์ต่างๆ หลายจุดประสงค์ เป็นการประเมินเพื่อตัดสินความสามารถ เพื่อดูว่าตั้งแต่ต้นจนจบสิ้นสุดของการเรียนวิชานั้นๆว่า นักเรียนมีความสามารถตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมต่างๆมากน้อยเพียงไร การประเมินผลหลังเรียนนี้เป็นการประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน และนำมาใช้ปรับปรุง การเรียนการสอนได้ด้วย

ตามระเบียบการประเมินผลการเรียน หมวดที่ 2 มีข้อกำหนดที่สอดคล้องกับแนว การประเมินผลการเรียน ดังนี้

1. ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องประเมินผลก่อนเรียน เพื่อ ตรวจสอบความรู้พื้นฐาน และทักษะเบื้องต้นของนักเรียน

2. ระหว่างภาคเรียนให้ผู้สอนประเมินผลการเรียนของนักเรียนเป็นระยะๆ ตาม จุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดขึ้นไว้ในสมุดประจำวัน เพื่อพัฒนาการเรียนของนักเรียน และเพื่อ ประเมินผลการผ่านจุดประสงค์

3. เมื่อถึงปลายภาคเรียน หลังจากจบกระบวนการเรียนการสอนทุกกิจกรรมแล้ว ให้มีการประเมินผลการเรียนปลายภาค โดยให้เลือกประเมินเฉพาะจุดประสงค์ที่สำคัญ ให้ ครอบคลุมทั้งด้าน พุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และเน้นกระบวนการ เพื่อตรวจสอบความรู้ ความสามารถตามที่กำหนดไว้ในภาคเรียนนั้น

2.3.2 วิธีการวัดและประเมินผลการเรียน

การวัดและประเมินผลการเรียนที่ดี ควรใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อวัดนักเรียนให้ ครอบคลุมด้าน ดังที่ พรนภา อนันตสุรกาจ (2540) ได้กล่าวถึงวิธีการวัดและประเมินผล ดังนี้ วิธีการวัดและประเมินผล อาจใช้ได้หลายวิธี ได้แก่

1. การสังเกต
2. การสัมภาษณ์
3. การสอบถาม
4. การทดสอบ
5. ข้อมูลจากการจัดบันทึกด้วยวิธีอื่น

2.3.3 การนำผลการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ไปใช้

การนำผลการวัดและประเมินผลไปใช้มีความสำคัญต่อการวัดและประเมินผล การเรียนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งชลธิชา ไชยวงศ์ (2540) ได้กล่าวว่า การวัดและประเมินผล การเรียนมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน เพราะผลที่ได้จากการวัดและประเมินผลนั้นเป็นสิ่งที่ บอกให้ทราบว่า หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนบรรลุผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร เพียงใด และสามารถใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของครูได้ ซึ่งผลที่ได้จากการประเมิน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ดังต่อไปนี้ (พรนภา อนันตสุรกาจ, 2540)

1. ทำให้ทราบความก้าวหน้าของผู้เรียน
2. ใช้ในการจัดสอนซ่อมเสริม
3. ใช้ตัดสินผลการเรียน
4. เพื่อรายงานให้ผู้ปกครองทราบ
5. ใช้แนะแนวนักเรียน เพื่อให้เหมาะสมกับทักษะของแต่ละคน
6. เพื่อวางแผนจัดการศึกษา

3. การนิเทศการศึกษา

3.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาในระยะแรกมีความหมายไปในทางตรวจสอบ ควบคุม กำกับ การทำงานของครู แต่ในปัจจุบันการนิเทศการศึกษาเป็นสิ่งที่เจ้าหน้าที่ทางการศึกษาจะประสาน งานกับตัวครู เพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือส่งเสริมให้ครูปรับปรุงสภาพการเรียนการสอน ให้เกิด ประสิทธิภาพสูงขึ้นอยู่ตลอดเวลา โดยมุ่งเน้นให้ครูได้พัฒนาตนเอง มิใช่รอรับความช่วยเหลือ เพียงฝ่ายเดียว มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษา แตกต่างกันไปดังนี้

อุทัย ชรรมเดโช (2531) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง ความพยายาม ทุกวิถีทางของผู้บริหารการศึกษา ได้พัฒนาตนเองให้เจริญงอกงามในอาชีพทางการศึกษา เพื่อ

ให้ช่วยพัฒนาหลักสูตร พัฒนาครู ช่วยเหลือ และปรับปรุงวิธีการการสอน ช่วยเหลือและปรับปรุงการประเมินผลการเรียนการสอน

กิติมา ปริติดิลก (2532) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการชี้แนะ และให้ความร่วมมือ ต่อกิจกรรมของครูในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

นิพนธ์ ไทยพานิช (2532) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึงความพยายามของบุคลากรทางการศึกษาที่จัดกิจกรรม และให้บริการกับผู้เรียนและครูในทางตรงและทางอ้อมที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนของครู เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของนักเรียน

นอกจากนี้ในทัศนะของนักการศึกษาชาวต่างประเทศ ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

สเปียร์ส (Spears, 1967) กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการการเรียนการสอน และกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครู โดยมุ่งหวังช่วยเหลือครู เพื่อให้ครูได้ช่วยเหลือตนเอง"

ไวล์ และโลเวลล์ (Wiles and Lovell, 1983) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา คือระบบพฤติกรรมขององค์การ เพื่อเป็นการทำงานที่มีผลต่อกระทบสู่พฤติกรรมการสอนของครูในระบบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนแก่นักเรียนให้ดีขึ้น

แฮร์ริส (Harris, 1985) ให้ความหมายว่า "การนิเทศการศึกษา หมายถึงสิ่งทีบุคลากรในโรงเรียนกระทำต่อบุคคลและสิ่งต่างๆ เพื่อที่จะดำรงไว้หรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของโรงเรียนเพื่อให้กระบวนการสอนมีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นสำคัญ

พอสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการชี้แนะ แนะนำ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม เพื่อที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนของครู เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของนักเรียนให้ได้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

3.2 ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

ในเรื่องความมุ่งหมายของการศึกษาได้มีนักวิชาการกล่าวถึงความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ต่างๆ กัน ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาที่ ไมเนอร์ (Minor, 1964) ให้ทัศนะไว้ คือ

1. เพื่อช่วยเหลือครูให้เข้าใจเด็กดีขึ้น
2. เพื่อช่วยพัฒนาครูให้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ เป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน
3. เพื่อช่วยครูในการจัดหา และเลือกวัสดุอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการสอน
4. ช่วยเหลือครูปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

5. สร้างลักษณะการเป็นผู้นำแก่ครูโดยการนำเอาความสามารถพิเศษ และ ประสบการณ์ของเขามาใช้ให้เป็นประโยชน์ โดยการให้เป็นที่ปรึกษาของครูใหม่
 6. เพื่อช่วยให้ครูรู้จักวิธีการประเมินผลการเรียนของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ
 7. กระตุ้นให้ครูรู้จักวิธีการประเมินผลงานของตนเอง
 8. ช่วยให้ครูมีความรู้สึกว่าได้รับผลสำเร็จ มีความอบอุ่นใจ ปลอดภัย และมีความเชื่อมั่นในตนเอง
 9. กระตุ้นให้ครูร่วมมือกันพัฒนาหลักสูตร เพื่อปรับปรุงเนื้อหาของหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่น
 10. ช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อช่วยให้ชุมชนเข้าใจถึงแผนการศึกษาของโรงเรียน ปัญหาของโรงเรียน และนักเรียน
- อดัม และดิกคีย์ (Adams and Dickey, 1966) ได้สรุปความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ 6 ประการ คือ
1. การช่วยให้ครูเป็นผู้รู้จักคิดค้นหาวิธีการทำงานด้วยตนเอง
 2. มุ่งให้ครูรู้จักวิเคราะห์ปัญหาของตนเอง
 3. ช่วยให้ครูรู้สึกมั่นคง และมีความเชื่อมั่นในความสามารถ
 4. ช่วยให้ครูมีความคุ้นเคยกับแหล่งวิทยาการ
 5. ช่วยให้ครูเข้าใจปรัชญาการศึกษาที่ถูกต้อง
 6. ช่วยเผยแพร่ให้ชุมชนเข้าใจแผนการศึกษาของโรงเรียน

ซึ่งสอดคล้องกับ กู๊ด (Good, 1973) กล่าวไว้ว่า การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้ครูเกิดความเจริญงอกงามทางอาชีพ ช่วยพัฒนาความสามารถของครู ช่วยในการเลือกและปรับปรุง วัตถุประสงค์ของการศึกษา ช่วยเหลือและจัดสรรเครื่องมือ อุปกรณ์การศึกษาและช่วยเลือก ปรับปรุงวิธีสอน และดั่งที่ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538) สรุปจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า กานิเทศการศึกษานั้น มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาคน พัฒนาคู ให้มีความรู้ความสามารถ ในการพัฒนางานด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การศึกษา ช่วยประสานงานและความร่วมมือให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังสร้างความมั่นคงในอาชีพครู สร้างสรรค์กำลังใจให้แก่ครู เพื่อจะได้ร่วมมือกันพัฒนานักเรียนให้เกิดพัฒนาการตามความมุ่งหมายของการศึกษา

จากความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา ดังที่นักวิชาการได้กล่าวมาข้างต้นนั้น พอสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะพัฒนาครูเป็นสำคัญ เพื่อให้ครูมีความรู้ ความสามารถสามารถในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูมีความเชื่อมั่นในการจัดการเรียน การสอน เพื่อพัฒนากระบวนการการทำงานของครู เพื่อส่งเสริมขวัญและกำลังใจให้กับครู เพื่อ แก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนการสอน เพื่อประสานงานและความร่วมมือ

ให้เกิดความเข้าใจดีระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และยังสร้างความมั่นคงในอาชีพครู เพื่อจะได้สามารถพัฒนานักเรียนให้เกิดพัฒนาการตามความมุ่งหมายของการศึกษา

3.3 หลักการนิเทศการศึกษา

สำหรับการนิเทศศึกษานั้น ผู้นิเทศควรยึดหลักการที่จะทำให้ครูสามารถพึ่งตนเองได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำงานร่วมกันในบรรยากาศของความเป็นประชาธิปไตย มีการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนตามหลักวิชาการ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ดังที่ เบอร์ดัน และบรัคเกอร์ (Burton and Brueckner, 1965) ได้กำหนดหลักการนิเทศการศึกษาไว้ ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาควรมีความถูกต้องตามหลักวิชา

1.1 การนิเทศควรจะเป็นไปตามค่านิยม วัตถุประสงค์ และนโยบาย ซึ่งเกี่ยวข้องอยู่กับการนั้นโดยเฉพาะ

1.2 การนิเทศควรจะเป็นไปตามความเป็นจริงและตามกฎเกณฑ์ของเรื่องนั้นๆ

1.3 การนิเทศควรจะวิวัฒนาการทั้งด้านเครื่องมือและกลวิธี โดยมีจุดมุ่งหมายและนโยบายที่แน่นอน

2. การนิเทศการศึกษาควรจะเป็นวิทยาศาสตร์

2.1 การนิเทศควรเป็นไปอย่างมีลำดับ มีระเบียบและมีวิธีการในการศึกษา ปรับปรุงและประเมินผลสิ่งต่างๆ ภายในขอบเขตของงานนั้น ทั้งนี้ย่อมหมายรวมทั้งด้านกระบวนการนิเทศและบรรดาอุปกรณ์ที่ใช้ในการนิเทศด้วย

2.2 การนิเทศควรได้มาจากการรวบรวมและสรุปผลจากข้อมูลอย่างเป็นปรนัย มีความถูกต้องแน่นอน เป็นที่เชื่อถือได้ และอย่างมีระเบียบมากกว่าการสรุปเอาจากความคิดเห็น

3. การนิเทศการศึกษาควรเป็นประชาธิปไตย

3.1 การนิเทศจะต้องเคารพในบุคคลและความแตกต่างของแต่ละบุคคล และพยายามส่งเสริมการแสดงออกของแต่ละบุคคลอย่างเต็มที่

3.2 การนิเทศจะต้องเปิดโอกาสให้มีความร่วมมือ และใช้ประโยชน์จากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้มากที่สุด

3.3 การนิเทศควรใช้อำนาจให้น้อยที่สุด และอำนาจนั้นจำเป็นจะต้องได้มาจากหมู่คณะ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานของหมู่คณะไปสู่เป้าหมาย

4. การนิเทศการศึกษาควรจะเป็นการสร้างสรรค์

4.1 การนิเทศควรจะแสวงหาความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคล แล้วเปิดโอกาสให้ได้แสดงออกและพัฒนาซึ่งความสามารถนั้นอย่างสูงสุด

4.2 การนิเทศควรมีส่วนในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการทำงานให้มากที่สุด

และดังที่ บรรเทา กิตติศักดิ์ (2528) ได้กล่าวถึง หลักเกณฑ์การนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาต้องใช้หลักการประชาธิปไตย ในการทำงานร่วมกับครู หลักการประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกระบวนการทางสังคม กล่าวคือ การให้ทุกคนได้ทำงานร่วมกัน และยอมรับความเป็นผู้นำจากคนใดคนหนึ่ง หลักการประชาธิปไตยที่นำมาใช้ในการนิเทศการศึกษา ได้แก่

- 1.1 การเคารพในคุณค่าและบุคลิกภาพของผู้ร่วมงานแต่ละคน
- 1.2 ใช้วิธีการร่วมมือกันแก้ปัญหา เปิดโอกาสให้แต่ละคนได้ทำงานร่วมกัน
- 1.3 ใช้สติปัญญาและเหตุผลในการทำงาน และการแก้ปัญหา
- 1.4 ให้ทุกคนมีความเชื่อว่าบุคคลแต่ละคน จะปรับปรุงสภาพการทำงานให้

ดีขึ้นได้หากเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นและความสามารถของตน

2. การนิเทศการศึกษาใช้หลักการสร้างสรรค์ การสร้างสรรค์เป็นการพยายามที่จะทำอะไรใหม่หรือดีกว่าที่เคยทำมา และเป็นกระบวนการทำงานที่มีผลมาจากทำงานร่วมกันของคณะครู หรือครูกับนักเรียนในโรงเรียน

3. การนิเทศการศึกษาจะต้องส่งเสริมความถนัดของครู ครูแต่ละคนมีความถนัดต่างกัน การนิเทศการศึกษาจะต้องช่วยให้ครูแต่ละคนมีประสิทธิภาพในการสอนตามความถนัดของตนและพัฒนาครูให้เกิดความเจริญงอกงาม

4. การนิเทศการศึกษาจะต้องเริ่มต้นจากพื้นฐานที่มีอยู่ ดังนั้นจำเป็นต้องมีการสำรวจพื้นฐานของโรงเรียน เช่น อุปกรณ์การสอน โครงการต่างๆ ของโรงเรียน พื้นฐานความรู้ของครู วิธีการทำงานของครู การบริหารงานโรงเรียน การสำรวจเหล่านี้ อาจจะทำให้ทราบปัญหาของโรงเรียน การนิเทศจึงควรเริ่มจากสภาพและปัญหาของโรงเรียนที่ได้จากการสำรวจเป็นพื้นฐานของการนิเทศ การให้ความช่วยเหลือและการแนะนำ

5. การนิเทศต้องมีความเป็นกันเอง การนิเทศการศึกษาจะได้ผลขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของผู้นิเทศ คือ ต้องเป็นผู้มีความเป็นกันเอง เป็นคนเปิดเผย มีความเห็นอกเห็นใจปัญหาของครู พยายามสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีกับครูในฐานะเพื่อนร่วมอาชีพเดียวกันและกับผู้อื่น เพื่อให้การนิเทศการศึกษาดำเนินไปด้วยดี

6. การนิเทศการศึกษา ต้องตั้งวัตถุประสงค์ของการนิเทศ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา งานนิเทศการศึกษา พยายามประสานสัมพันธ์โครงการการศึกษาต่างๆ และขยายแผนงาน เพื่อช่วยให้ครูปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยให้เด็กมีความเจริญเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของประชาชาติ เมื่อปฏิบัติงานไปแล้วสามารถประเมินผลและวัดงานนิเทศได้ด้วยวิธีต่างๆ เช่น การประเมินผลตนเอง การประชุมอภิปราย การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น

7. การนิเทศการศึกษาตั้งอยู่บนหลักการและเหตุผล ผู้นิเทศการศึกษาจะต้องช่วยเหลือคณะครู เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและประสานสัมพันธ์โครงการต่างๆ ของโรงเรียน หรือของกรม กองที่เกี่ยวข้อง จึงมีบทบาทและหน้าที่เป็นผู้ให้ความรู้ ผู้วางแผน ผู้นำ ผู้ช่วย เหลือ ผู้ประสาน ผู้พัฒนาหลักสูตร จึงต้องปฏิบัติงานให้เต็มภาคภูมิ ไม่ควรนำเรื่องส่วนตัวของตนเอง หรือของครูมาปะปนกับงานในหน้าที่ อันจะทำให้เกิดผลเสียต่องานที่รับผิดชอบ จะต้องตั้งอยู่บนหลักการและเหตุผลมากกว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

8. การนิเทศการศึกษาต้องมีการติดตามผลและรวบรวมผลของการนิเทศ เมื่อทำการนิเทศสิ่งใดไปแล้ว จำเป็นต้องมีการติดตามผลและรวบรวมผลของการนิเทศ เพื่อนำมาประเมินผล นำปัญหาและข้อบกพร่องต่างๆ มาประชุมอภิปราย เพื่อแก้ปัญหาและแก้ไขข้อบกพร่อง จะเป็นการช่วยเหลือครูให้ปฏิบัติงานได้ดี และเป็นการประเมินผลโครงการการนิเทศการศึกษา

9. การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่อง งานนิเทศจะต้องใช้เวลาพอสมควรและทำงานให้ต่อเนื่องกันไปจึงจะได้ผล และงานนิเทศจะหวังผลทันทีทันใดไม่ได้ต้องทำงานค่อยเป็นค่อยไปที่ละขั้นตอน จึงจะมั่นคงและเกิดประสิทธิภาพ

10. การนิเทศการศึกษาต้องคำนึงถึง สวัสดิการและขวัญของครู ตลอดจนความสัมพันธ์ของหมู่คณะ ในการนิเทศการศึกษา จะต้องจัดสภาพการทำงานที่ดีให้แก่ครู ให้ความเที่ยงธรรมอย่างมีหลักการ

และดังที่ สุนทร ไคลมี (2527) ได้สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับหลักการนิเทศการศึกษา ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาควรเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็นอย่างแท้จริง
2. แสวงหาแนวทางการแก้ปัญหา และวางแผนดำเนินงานอยู่อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการ โดยนำเอาวิธีการวิเคราะห์วิจัย มาใช้ให้เป็นประโยชน์
3. กระบวนการดำเนินงานต้องเป็นไปในลักษณะของการปรึกษาหารือร่วมกัน ระหว่างผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาทุกฝ่าย
4. บรรยากาศการดำเนินงานร่วมกันเป็นไปในลักษณะการยอมรับความคิดเห็น ความสามารถและบทบาทหน้าที่ซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน

ซึ่งพอสรุปได้ว่า หลักการนิเทศศึกษานั้น ควรถูกต้องตามหลักวิชา มีการทำงานที่เป็นขั้นตอน มีความเป็นประชาธิปไตย และควรเป็นการสร้างสรรค์ ให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทำงานร่วมกันอย่างเต็มที่ โดยมีแผนงานและจุดมุ่งหมายที่แน่นอน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความเชื่อมั่นและพึ่งตนเองได้ต่อไป

3.4 ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา

ในสภาพปัจจุบันสภาวะสังคมกำลังพัฒนาเปลี่ยนแปลง จึงจำเป็นต้องพยายามปรับสภาพทางการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคม โดยมุ่งพัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาไปสู่อนาคต การนิเทศศึกษามีความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างมาก ดังที่ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2528) ได้ให้ความเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศการศึกษาว่า เนื่องจาก

1. กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคม (Social change) ศึกษาในเทศก์ต้องเป็นตัวแทนของการเปลี่ยนแปลง (Change agent) โดยทำงานร่วมกับคณะครูอาจารย์ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา
2. สถาบันผลิตครูผลิตครูไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีการฝึกอบรมประจำการ (Inservice training) อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม
3. มาตรฐานการศึกษา (Standardization) สถานศึกษาจำเป็นต้องรักษามาตรฐานการศึกษา ซึ่งต้องอาศัยผู้อำนวยการที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อนิเทศครูให้มีความรู้ใหม่ มีความคิดกว้างไกลทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า การนิเทศศึกษามีความจำเป็นต่อการเรียนการสอนอย่างยิ่ง ผู้มีหน้าที่นี้เทศจึงควรจะต้องจัดและดำเนินการ เพื่อช่วยเหลือครูให้มีความสามารถในการปรับปรุงการเรียนการสอน หรือช่วยเหลือตัวเองในการสอน ทำให้ครูก้าวทันโลกที่กำลังเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างเต็มที่

3.5 กระบวนการนิเทศการศึกษา

กระบวนการนิเทศการศึกษา หมายถึง แบบแผนของการนิเทศการศึกษาที่ลำดับขั้นตอนไว้ต่อเนื่องกันอย่างมีระบบ ระเบียบ มีการลำดับขั้นตอนการทำงานไว้อย่างชัดเจน มีเหตุผล และมีความเป็นไปได้ ซึ่งทศวรรษหน้าจะประกอบด้วยขั้นตอนทั้งหมด 5 ขั้นตอน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2539) ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) โดยการสำรวจปัญหาของโรงเรียน วิเคราะห์ภารกิจของโรงเรียน เพื่อนำไปสู่การตั้งจุดหมายในการนิเทศการศึกษา

1. ขั้นกำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา กำหนดโดยคำนึงถึงความต้องการจำเป็นที่วิเคราะห์ได้
2. ขั้นการวางแผนและโครงการนิเทศการศึกษา ต้องใช้วิธีการและขั้นตอนการของการวางแผนที่รัดกุม เพื่อให้ได้แผนงานและโครงการที่จะใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน
3. ขั้นปฏิบัติการนิเทศตามแผน ขั้นนี้จะมีการจัดทำโครงการย่อย ตามทางเลือกที่กำหนดไว้ในแผน แล้วปฏิบัติตามโครงการเหล่านั้น

4. **ขั้นประเมินผล** จะต้องประเมินโดยยึดจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในขั้นที่ 2 อาจประเมินทั้งขณะปฏิบัติงาน และเมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติงานตามแผน

กระบวนการในการนิเทศการศึกษา เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่ง ผู้นิเทศจะต้องกำหนดขึ้นใช้ในการนิเทศ เพื่อช่วยให้งานนิเทศการศึกษาประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการนิเทศการศึกษา ตามแนวของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539) มี 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา
2. วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย เพื่อกำหนดจุดที่จะพัฒนา
3. การหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา
4. การลงมือปฏิบัติ
5. การติดตามประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข

4. ความต้องการ

4.1 ความหมายของความ ต้องการ

นักการศึกษาและนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลายประเด็น ดังนี้

แมกนัล McNeil (1977) ให้คำจำกัดความว่า ความต้องการคือ สภาพที่ไม่สอดคล้องกันระหว่างพฤติกรรมหรือเจตคติของผู้เรียนในสภาพที่ยอมรับกับสภาพที่ได้จากการสังเกต

คอฟแมน Kaufman (1979) ให้ความหมายของคำว่า ความต้องการ (Need) หมายถึง ช่องว่าง (Gap) ระหว่างผลผลิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับผลผลิตที่เราต้องการ โดยนำช่องว่างที่ได้รับมาจัดลำดับความสำคัญ แล้วเลือกเอาสิ่งที่สำคัญที่สุดเป็นความต้องการที่ต้องกระทำก่อน

สุพักตร์ พิบูลย์ (2535) กล่าวว่า ความต้องการ คือ เงื่อนไขความไม่สอดคล้องระหว่างสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน กับสภาพที่ควรจะเป็นหรือสภาพที่ต้องการ เป็นสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการตอบสนอง หรือดำเนินการแก้ไข

เจษฎา แซ่มประเสริฐ (2534) ให้ความหมายว่า ความต้องการคือ กระบวนการหรือวิธีการหาปัญหาหรือสิ่งที่ยังบกพร่องที่ทำให้งานไม่บรรลุตามเป้าหมาย ที่ต้องการจากสภาพที่ควรจะเป็น

อมรรัตน์ คำแดง (2539, อ้างถึงใน สุระศักดิ์ เพ็ญสุระ, 2540) ได้สรุปความหมายของความ ต้องการจำเป็น (Needs) หมายถึง ความแตกต่างหรือช่องว่างของสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น เรียกว่า ความต้องการจำเป็นที่มีจุดมุ่งหมายที่มีการวัดแน่นอน (Objective needs) หรืออาจจะอยู่ในรูปของปัญหา เรียกว่า ความต้องการตามความรู้สึก (Felt needs) หรือความต้องการตามการรับรู้ (Perceived needs)

และดังที่ สุปัทพ์ มนัสไพบูลย์ (2526, อ้างถึงใน เสาวนีย์ สุขศิลป์, 2538) ได้สรุปความต้องการออกเป็น 2 อย่าง คือ

1. ความต้องการที่มีจุดมุ่งหมายในการวัดที่แน่นอน (Objective Needs) หมายถึง ความขาดแคลนหรือช่องว่างระหว่างมาตรฐานที่ปรารถนา หรือสิ่งทีควรจะเป็นมาตรฐานที่เป็นจริง
2. ความต้องการที่แท้จริง (Felt Needs) หมายถึง ความต้องการที่เกิดจากการแสดงออกโดยกลุ่มบุคคลนั้น ซึ่งอาจจะเป็นแต่ละบุคคล ผู้เชี่ยวชาญตลอดจนการอภิปรายของกลุ่ม จากความหมายของความต้องการ (Needs) ตามที่นักการศึกษาให้ความหมายไว้ นั้น พอสรุปได้ว่า ความต้องการ คือ สภาพการณ์ที่ไม่สอดคล้องกันระหว่างสิ่งที่ครุมีอยู่ด้านความรู้ ความเข้าใจและการปฏิบัติในการเรียนการสอน กับสิ่งที่จุดประสงค์ตั้ง

4.2 ประเภทของความต้อการ

มีผู้เสนอแนวคิดในการจำแนกประเภทของความต้อการ ไว้ดังนี้

สตัฟเฟิลบีม และคณะ (Stufflebeam and Others, 1985) ได้จำแนกประเภทของความต้อการจำเป็นออกเป็น 4 ทศณะ คือ

1. ทศณะเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความไม่สอดคล้อง (The Discerepancy View) ตามทศณะนี้คือ ความไม่สอดคล้องระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น
2. ทศณะเชิงประชาธิปไตย (The Democratic View) จะเน้นการศึกษาความต้อการ ตามการรับรู้ของกลุ่มบุคคลอ้างอิงที่สำคัญ ๆ ขององค์การนั้นๆ และถือเอาความต้อการของบุคคลเหล่านั้นเป็นความต้อการขององค์การ
3. ทศณะเชิงวิเคราะห์ (The Analytic View) จะเน้นการรวบรวมปัญหาอย่างเป็นระบบ และแก้ปัญหาย่างมีแบบแผน
4. ทศณะเชิงวินิจฉัยวิเคราะห์ (The Diagnostic View) กลุ่มนี้จะมองความต้อการจำเป็นในลักษณะของความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ซึ่งถ้าขาดหายไปหรือไม่ได้รับการตอบสนองแล้วจะเกิดความเสียหาย หรือเกิดอันตราย

และดังที่ Mckillip (1977, อ้างถึงใน สุระศักดิ์ เทียสุระ, 2540) ได้กล่าวถึงความต้อการที่จำแนกตามความคาดหวัง ไว้ 4 ประเภท ได้แก่

1. Normative Needs เป็นความต้อการในรูปของความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริง กับสภาพที่ควรจะเป็น โดยกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจน มาตรฐานเหล่านั้นอาจถูกกำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นในการสำรวจความต้อการจึงเป็นการเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงนั้นๆ กับมาตรฐานที่กำหนดไว้
2. Expressed Needs เป็นความต้อการในรูปของความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น เช่นเดียวกับ Normative Needs แต่สภาพที่ควรจะเป็นการ

กำหนดจากความคาดหวังของกลุ่มเป้าหมายที่รับบริการ ดังนั้นการสำรวจความต้องการจึงเป็นการเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงนั้นๆ กับความคาดหวังของกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับบริการ

3. Comparative Needs หรือ Relative Needs เป็นความต้องการตามการรับรู้หรือความรู้สึกของบุคคล ซึ่งพิจารณาได้จากการประสบปัญหาของกลุ่มเป้าหมาย เป็นความต้องการที่มีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการวางแผนหรือการพัฒนาโครงการด้านการให้บริการทางสังคม

การจำแนกความต้องการมีประโยชน์อย่างยิ่งในการพิจารณากระบวนการประเมินความต้องการ เพื่อหาวิธีการแก้ไขและดำเนินการแก้ไขจากสภาพที่เป็นจริงไปสู่สภาพที่ควรจะเป็น

4.3 วิธีศึกษาความต้องการ

สำหรับวิธีการศึกษาความต้องการนั้น เจษฎา แซ่มประเสริฐ (2534) กล่าวว่าในการพิจารณาว่าสิ่งใดคือปัญหานั้น พิจารณาจากความแตกต่างระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่ทำได้จริงของหน่วยงาน โดยมีองค์ประกอบ 3 ประการคือ

1. สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพที่เป็นจริงและกำลังดำเนินการอยู่เป็นปกติ
2. ความคาดหวัง หมายถึง ความต้องการ หรือเป้าหมาย ซึ่งแสดงถึงผลสัมฤทธิ์ที่ปรารถนาโดยทั่วไป ความคาดหวังจะปรากฏออกมาในรูปแบบต่างๆ ดังนี้
 - 1.1 นโยบายของหน่วยเหนือ
 - 1.2 เกณฑ์มาตรฐานต่างๆ
 - 1.3 ทฤษฎีและหลักวิชาการต่างๆ
 - 1.4 ประมวลความคิดเห็นและความคาดหวังของบุคคลในหน่วยงาน
3. สิ่งที่ได้จริง หมายถึง ความพยายามที่จะพัฒนาสภาพปัจจุบันให้ไปสู่ความคาดหวัง

4. หลักสูตรภาษาอังกฤษ ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2539

หลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา จัดเป็นภาษาอังกฤษระดับต้น แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ภาษาอังกฤษระดับเตรียมความพร้อม สอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ภาษาอังกฤษระดับอ่านออกเขียนได้ สอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 และภาษาอังกฤษระดับมาตรฐานพื้นฐานตอนต้น สอนในประถมศึกษาปีที่ 5-6 แนวการจัดการเรียนการสอน เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดสถานการณ์และบรรยากาศการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษให้มากที่สุด โดยใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่หลากหลาย

ในระดับเตรียมความพร้อม เน้นความสามารถด้านการฟัง พูด โดยการจัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสุข สนุกสนาน คู่กันเคยกับภาษาอังกฤษ ส่วนในระดับอ่านออกเขียนได้

จัดกิจกรรมที่ผสมผสานการอ่าน เขียน และสะกดคำเพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับระดับมาตรฐานพื้นฐานตอนต้น ซึ่งมุ่งพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสาร ด้วยการฟัง พูด อ่าน และเขียนที่ถูกต้องตามหลักภาษา และเหมาะสมกับสถานการณ์การใช้

การวัดและประเมินผลของผู้เรียนในระดับเตรียมความพร้อมและระดับอ่านออกเขียนได้ มุ่งประเมินภาคปฏิบัติ และเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษในระดับมาตรฐานพื้นฐานตอนต้น เน้นการวัดความสามารถโดยรวมในการใช้ภาษาใช้การวัดและประเมินผลทั้งด้านความรู้การปฏิบัติ และเจตคติ ประเมินความก้าวหน้าในการใช้ภาษาด้วยการสังเกต การตรวจสอบกระบวนการทำงาน และผลของการทำงานด้วยเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย

วัตถุประสงค์ของหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา

วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการเรียน ภาษาอังกฤษในระดับต้น มีดังนี้

1. เพื่อให้มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้อย่างถูกต้องตาม หลักภาษาและเหมาะสมกับวัฒนธรรม
2. เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในระดับต้นอย่างเพียงพอ เพื่อการศึกษาต่อหรือนำไปใช้ในการประกอบอาชีพตามความจำเป็น
3. เพื่อให้มีความสามารถในการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารในสถานการณ์ง่าย ๆ ที่เป็น สถานการณ์จำลองหรือสถานการณ์จริง
4. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมภาษาอังกฤษ
5. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ เห็นประโยชน์และคุณค่าของภาษา อังกฤษ
6. เพื่อให้มีนิสัยใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมด้วยการอ่านหนังสือภาษาอังกฤษ และใช้สื่อ ภาษาอังกฤษ

โครงสร้างหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา และอัตราเวลาเรียน

โครงสร้างหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา ได้มีการกำหนดให้จัดการเรียน การสอนวิชาภาษาอังกฤษในกลุ่มประสบการณ์พิเศษ การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ในระดับประถมศึกษา เป็นภาษาอังกฤษระดับต้น (Beginner Level) จำแนกได้เป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ภาษาอังกฤษระดับเตรียมความพร้อม (Preparatory Level) กำหนดให้เรียน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 และในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตลอดปีการศึกษา
2. ภาษาอังกฤษระดับอ่านออกเขียนได้ (Literacy Level) กำหนดให้เรียนในชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตลอดปีการศึกษา

3. ภาษาอังกฤษระดับมาตรฐานพื้นฐานตอนต้น (Beginner Fundamental Level) ประกอบด้วยภาษาอังกฤษหลัก 1-4 กำหนดให้เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตลอดปีการศึกษา

การกำหนดอัตราเวลาเรียนภาษาอังกฤษ ในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-4 ควรกำหนดให้เรียนไม่น้อยกว่า 6 คาบ (120 นาที) ต่อสัปดาห์ และควรกำหนดให้เรียนทีละน้อยแต่กระจายไปตลอดสัปดาห์ สำหรับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ควรกำหนดให้เรียนไม่น้อยกว่า 15 คาบ (300 นาที) ต่อสัปดาห์ และควรกำหนดให้เรียนทุกวัน

โครงสร้างหลักสูตรประถมศึกษา และอัตราเวลาเรียน

ภาษาดังกลณเดีรืหมคววม		ภาษาดังกลณค่านคคกเจีเณ		ภาษาดังกลณหลัก 1-4	
ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6
6 คาบ/ สัปดาห์ เริ่มเรียนภาค เรียนที่ 2	6 คาบ/ สัปดาห์	6 คาบ/ สัปดาห์	6 คาบ/ สัปดาห์	15 คาบ/ สัปดาห์	15 คาบ/ สัปดาห์
120 คาบ/ปี	240 คาบ/ปี	240 คาบ/ปี	240 คาบ/ปี	600 คาบ/ปี	600 คาบ/ปี

หมายเหตุ 1 คาบ = 20 นาที

แนวการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา

แนวการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามหลักสูตรนี้ มุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสารควบคู่กัน 2 ด้าน ได้แก่ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อเข้าสู่สังคมและวัฒนธรรม และความสามารถในการใช้ภาษา เพื่อสื่อความได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาและเหมาะสมกับสถานการณ์ โดยมีแนวหลักดังนี้

1. จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
2. จัดการเรียนการสอนภาษาด้วยกิจกรรมที่มีความหมายหลากหลาย ฝึกการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในสถานการณ์จริง
3. จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการสื่อสารด้วยการฟังและการพูดในระดับเตรียมความพร้อม

เพิ่มเติมการสื่อสารด้วยการอ่าน การเขียน และการสะกดคำในระดับอ่านออกเขียนได้ และฝึกฝน การส่งสารและรับสารด้วยการฟัง พูด อ่าน และเขียน ในการเรียนภาษาอังกฤษระดับมาตรฐาน พื้นฐานตอนต้น

กระบวนการวัดและประเมินผลภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา

กระบวนการวัดและประเมินผลเน้นการวัดความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ ทั้งในด้านการใช้ภาษาเพื่อเข้าสู่สังคมและวัฒนธรรมและการใช้ภาษาเพื่อสื่อความได้อย่างถูกต้อง ตามหลักภาษา และเหมาะสมกับสถานการณ์ วัดทั้งความสามารถในการสื่อสารและความรู้ทาง ภาษา ผลของการวัดและการประเมินจะนำมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ระดับเตรียม ความพร้อม วัดและประเมินผลโดยเน้นการประเมินพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนจากการ เข้าร่วมกิจกรรม และความสามารถในการสื่อสารด้วยการฟังและพูด ระดับอ่านออกเขียนได้ วัดและประเมินจากความสามารถในการใช้ภาษาในด้านความเข้าใจ การฟัง พูด อ่าน เขียน และการสะกดคำ ส่วนระดับมาตรฐานพื้นฐานตอนต้น วัดความสามารถในการใช้ภาษา โดย ประเมินให้ครบถ้วนทั้ง 3 ลักษณะ คือประเมินผลก่อนเรียน ประเมินผลระหว่างเรียน และ ประเมินผลภายหลังเรียน ประเมินทั้งภาคปฏิบัติ ภาคความรู้ และเจตคติ โดยเครื่องมือวัดและ การประเมินผลที่หลากหลาย มีการวัดระดับมาตรฐานขั้นพื้นฐานทางภาษาของผู้เรียน โดยใช้ การทดสอบมาตรฐานความรู้ความสามารถ (Proficiency Test) สำหรับผู้จะสำเร็จการศึกษา

สื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา

สื่อการเรียนการสอนภาษาที่ดีมีหลายประเภท แต่ละประเภทมีคุณสมบัติเฉพาะที่ สามารถนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนได้อย่างน่าสนใจ สื่อเหล่านี้ จะช่วยให้การเรียน การสอนภาษาอังกฤษพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว นอกเหนือจากหนังสือเรียน แบบฝึกหัด คู่มือครู และแถบบันทึกเสียงประกอบบทเรียนแล้ว สื่อภาษาอังกฤษที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน (Authentic Materials) เช่น หนังสือพิมพ์ แบบฟอร์มต่างๆ จดหมาย แผ่นภาพ ป้ายโฆษณา และอื่นๆ นอกจากนี้สื่อของจริงที่พบเห็นรอบๆ ตัว ทั้งในและนอกห้องเรียนก็สามารถนำมาใช้ สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ หากโรงเรียนมีความพร้อมก็อาจ พิจารณาใช้สื่อที่เป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอนภาษา วิดีทัศน์ ศูนย์ การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Access Learning Center) สื่อทางไกลและอื่นๆ เป็นเครื่องช่วย ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างรวดเร็วขึ้น อุปกรณ์และสื่อดังกล่าว ผู้สอนสามารถเลือกใช้หรือสร้างขึ้นให้เหมาะสมกับสถานการณ์การเรียนการสอน สภาพห้องเรียน ระดับและพื้นฐานทางภาษาของผู้เรียนโดยจะต้องแสวงหาความรู้เกี่ยวกับสื่อและพิจารณาเลือกใช้ สื่อจนสามารถนำสื่อแต่ละชนิดมาประกอบการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิด ประโยชน์สูงสุด

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา จะต้องเน้นการใช้ภาษาอังกฤษ เป็นสื่อในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนโดยยึดเป็นแนวปฏิบัติที่สำคัญ อันจะก่อให้เกิดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้อย่างแท้จริง

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมัย จันดียะยอด (2535) ทำการวิจัยเรื่องการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ ประถมแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีการวางแผนการใช้หลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนและครูประถมปีที่ 1 ศึกษารายละเอียดของหลักสูตรจาก เอกสารด้วยตนเอง ครูชั้นประถมปีที่ 1 ร่วมกันจัดทำแผนการสอนโดยมีศึกษานิเทศก์อำเภอบริเวณนั้นให้ความช่วยเหลือ และมีการจัดทำวัสดุและเอกสารประกอบหลักสูตร ปัญหาที่พบ ได้แก่ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผนการใช้หลักสูตรและการเขียนแผนการสอน ครูมีการรับผิดชอบ มาก ได้รับวัสดุเอกสารประกอบหลักสูตรและสื่อการสอนล่าช้า และมีจำนวนจำกัด

2. ด้านการจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่างๆ เพื่อการใช้หลักสูตร โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีการเตรียมบุคลากรในการใช้หลักสูตร โดยส่งครูเข้ารับการฝึกอบรม ผู้บริหารโรงเรียนช่วยเหลือครูชั้น ป.1 จัดทำตารางสอน มีการจัดครูเข้าสอน โดยคำนึงถึงความรู้และ ประสบการณ์ของครู มีการจัดหา จัดเตรียมอาคารสถานที่สำหรับการใช้หลักสูตร มีการนิเทศ ติดตามผลการใช้หลักสูตรโดยการเพิ่มชั้นเรียน และมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรโดยการประชุม ชี้แจงให้ผู้ปกครองได้เข้าใจ ปัญหาที่พบได้แก่ ระยะเวลาการเตรียมบุคลากรมีน้อย จำนวน ห้องเรียนไม่เพียงพอ ไม่ได้รับการนิเทศจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และผู้ปกครอง ไม่เห็นความสำคัญของการประชาสัมพันธ์หลักสูตร

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนของครู โดยให้ครูเตรียมการสอนล่วงหน้า ตรวจบันทึกเตรียมการสอนของครู ส่งครูเข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ ให้คำปรึกษาแนะนำและส่งเสริมให้ครูจัดทำสื่อการเรียน การสอน ครูชั้นประถมปีที่ 1 เตรียมการสอนทุกครั้งก่อน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึด ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้นในการสอน โดยเลือกเทคนิคให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์และเนื้อหา และมีการวัดและประเมินผลการเรียนเพื่อปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมและ การเรียนของนักเรียน ปัญหาที่พบได้แก่ ครูสอนหลายวิชาไม่สามารถเตรียมการสอนได้เต็มที่ ขาดทักษะในการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย สื่อการสอนไม่ครบทุกกลุ่ม ประสิทธิภาพ ขาดทักษะในการใช้เทคนิคและวิธีสอนใหม่ ๆ และขาดเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ ที่เป็นมาตรฐาน

อารีรัตน์ น้ำเพชร (2530) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของหลักสูตรภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ พุทธศักราช 2493 - 2528 โดยการวิเคราะห์เอกสาร ได้แก่ จดหมายเหตุ เอกสารทางด้านหลักสูตร พระราชบัญญัติต่างๆ ระเบียบข้อบังคับ และศึกษาจากบทความ หนังสือพิมพ์ วารสาร วิทยานิพนธ์ นอกจากนี้ยังได้สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย ผลการวิจัยปรากฏว่า ความสอดคล้องของหลักสูตรกับสภาพแวดล้อมของนักเรียน นักเรียนส่วนใหญ่มีโอกาใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนน้อย เมื่อสภาพแวดล้อมไม่เปิดโอกาสในการนำไปใช้ นักเรียนจึงไม่สามารถเกิดความชำนาญในการใช้ทักษะต่างๆได้ เนื้อหาและคำศัพท์ยากและมากเกินไป ไม่เหมาะสมกับวุฒิภาวะของนักเรียน และอัตราเวลาเรียนไม่สัมพันธ์กับเนื้อหา ซึ่งมากและยากไม่เหมาะสมกับวุฒิภาวะของนักเรียน

ปรานี ตรีสุวรรณ (2531) ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรกลุ่มประสบการณ์พิเศษ (ภาษาอังกฤษ) ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี โดยศึกษาจากผู้บริหารและครูผู้สอน

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการวางแผนการสอน ส่วนการจัดทำกำหนดการสอน และบันทึกการสอน มีครูผู้สอนภาษาอังกฤษเป็นผู้จัดทำ แต่ยังไม่มีการจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร ดำเนินการใช้หลักสูตรโดยยึดจุดหมาย หลักการของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มีการเตรียมครูผู้สอน โดยส่งครูเข้ารับการอบรมสัมมนา จัดครูเข้าสอนโดยจัดครูที่มีความรู้และทักษะในการสอนภาษาอังกฤษ มีการจัดตารางสอนทุกปี สื่อการเรียนการสอนอยู่ในสภาพทันสมัย ใช้การได้ดี ยังไม่มีการจัดห้องเรียนสำหรับใช้สอนภาษาอังกฤษโดยเฉพาะ โรงเรียนบริการวัสดุ-อุปกรณ์ในการตกแต่งห้องเรียน ผู้บริหารเป็นผู้นิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร โดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน และยังไม่มีการใช้เครื่องมือในการนิเทศ ความรู้ความเข้าใจของครูผู้สอนอยู่ในระดับปานกลางในด้านหลักสูตร เทคนิคและวิธีสอน สื่อการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล และในระดับมากในด้านเนื้อหาวิชา จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการจัด ยังไม่มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียน มีการจัดสอนซ่อมเสริมเฉพาะเด็กที่เรียนช้า ส่วนใหญ่วัดผลและประเมินผลในด้านความเข้าใจ โดยการตรวจผลงาน สภาพปัญหาที่พบ ได้แก่ ขาดครูที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน ไม่เพียงพอกับความต้องการของครู ขาดห้องเรียนภาษาโดยเฉพาะ ขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ขาดแหล่งค้นคว้าเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีสอน ไม่มีเวลาในการสอนซ่อมเสริมและเกณฑ์ที่ผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดไว้สูงเกินไป

บุญล้อม ปานลักษณ์ (2535) ได้ศึกษาการจัดหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ ในกลุ่มประสบการณ์พิเศษ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดหลักสูตรดังกล่าว โดยศึกษาจากผู้บริหาร และครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่าการเตรียมการจัดหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ กำหนดนโยบายโดยยึดหลักความสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร มีการจัดทำแผนการสอน สำรวจความรู้ ความเข้าใจและความถนัดในการสอนของครู ใช้คู่มือและหนังสือ ENGLISH IS FUN ประกอบการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ด้วยการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน สื่อและจัดทำสื่อขึ้นใช้เอง มีการจัดสภาพห้องเรียน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดหาคู่มือการวัดผล และประเมินผล และเตรียมเครื่องมือในการนิเทศและติดตามผล การดำเนินงานการจัดหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ โรงเรียน จัดการเรียนการสอน โดยเน้นทักษะ กระบวนการและยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการใช้สื่อ จัดบรรยากาศในห้องเรียน วัดและประเมินผลการเรียนด้วยวิธีทดสอบ และนิเทศติดตามผลการเรียนการสอน ด้วยการเยี่ยมชั้นเรียน ในการติดตามผลประเมินผลการจัดหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ โรงเรียนติดตามประเมินผลการจัดหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ ด้วยการสอบถามจากครูผู้สอน ปัญหาการจัดหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ โรงเรียนขาดความรู้ ความเข้าใจการจัดหลักสูตร ขาดเอกสารประกอบการจัดทำแผนการสอน ครูผู้สอนมีวุฒิไม่ตรงกับวิชาที่สอน ขาดความรู้และความเข้าใจในการจัดหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร สื่อไม่เพียงพอ และขาดงบประมาณในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ สำหรับผลิต อาคารสถานที่ไม่เพียงพอ ครูมีความรู้เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการนิเทศติดตามผลและไม่มีกานำผลการติดตามประเมินผลมาปรับปรุงการจัดหลักสูตร

อินทรีย์ บัวสมบุรณ์ (2536) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนคาทอลิก โดยศึกษาจากผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า การจัดทำหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดตั้งคณะกรรมการการจัดทำหลักสูตร แต่กำหนดเนื้อหาและกิจกรรมจากหนังสือเรียน วิธีการวัดผลและประเมิน ยึดระเบียบการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร ประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 เป็นหลัก

การใช้หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ โรงเรียนส่วนใหญ่ จัดเตรียมบุคลากรโดยการให้บุคลากรของโรงเรียนไปอบรม ดูงาน หรือลาศึกษาต่อ คาบเวลาที่กำหนดให้สอนมีความเพียงพอ จัดครูเข้าสอนได้ตรงกับวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา มีการจัดห้องปฏิบัติการทางภาษามีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาวัสดุหลักสูตร สื่อการสอนอยู่ในสภาพทันสมัย ใช้การได้ดีแต่ไม่เพียงพอ โรงเรียนยังไม่มีกานำ

กิจกรรมเสริมหลักสูตรตามความสนใจของผู้เรียน จัดสอนซ่อมเสริมทักษะด้านที่บกพร่องแก่ผู้เรียน และนิเทศติดตามผลโดยวิธีสังเกตการสอนในชั้นเรียน

การประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการประเมินผลด้านการจัดการเรียนการสอน โดยนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงแผนการสอนของครู

ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดทำหลักสูตร ส่วนปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ ปัญหาจำนวนนักเรียนแต่ละห้องมีมากเกินไป พื้นฐานความรู้ของนักเรียนแตกต่างกันและสื่อการสอนไม่เพียงพอ สำหรับปัญหาการประเมินผลการใช้หลักสูตรคือ ขาดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

อัจฉรา นิยามภา (2538) ได้ศึกษาการใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษตามโครงการทดลองการสอนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครซึ่งศึกษาประชากรผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์พิเศษ และครูผู้สอนภาษาอังกฤษ โดยใช้แบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการโดยมีการกำหนดนโยบาย และการวางแผนการดำเนินงาน ให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีการประชุมและแต่งตั้งคณะกรรมการ จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ มีการเตรียมบุคลากร โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้ห้องเรียนปกติในการสอนภาษาอังกฤษ และมีห้องปฏิบัติการทางภาษา ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และใช้วิธีสอนแบบที่โรงเรียนกำหนด ซึ่งประกอบด้วย วิธีสอนแบบฟัง-พูด การฝึกลีลามือ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะที่โรงเรียนจัดทำขึ้น นอกจากนี้ครูผู้สอนยังได้จัดทำวัสดุหลักสูตรเพิ่มเติม จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จัดสอนซ่อมเสริม ประเมินผลโดยการตรวจผลงานนักเรียน มีการนิเทศติดตามผล โดยการสอบถามและสังเกตการสอนในชั้นเรียน

ปัญหาการดำเนินงานพบว่า มีปัญหาในด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน เนื่องจาก นโยบายของสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครไม่ชัดเจน มีปัญหาในการเตรียมบุคลากร เนื่องจากครูผู้สอนมีจำนวนไม่เพียงพอ และไม่ได้จบการศึกษาทางด้านการสอนภาษาอังกฤษโดยตรง ส่วนปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและการสอนซ่อมเสริม พบว่าครูผู้สอนมีงานรับผิดชอบหลายด้านและพื้นฐานความรู้ของนักเรียนต่างกันมาก รวมทั้งเวลาจำกัดสำหรับปัญหาการจัดทำและใช้วัสดุหลักสูตร พบว่าขาดเอกสารที่ใช้ประกอบในการจัดทำ

นนุช สีสันต์ (2539) ได้ศึกษาการจัดหลักสูตรภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัย พบว่าการเตรียมการจัดหลักสูตร โรงเรียนมีการวางแผนการจัดหลักสูตรในรูปคณะกรรมการ

แต่ไม่มีการจัดทำโครงการหลักสูตรเป็นลายลักษณ์อักษร มีการจัดครูเข้าสอนก่อนเปิดภาคเรียน เรียนแล้วจัดส่งครูเข้ารับการอบรมและมอบให้ศึกษาเอกสาร มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรโดยใช้วิธีการประชุมชี้แจง ครูจัดตารางสอนตามคาบเวลาที่หลักสูตรกำหนด โรงเรียนรวบรวมวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนที่ได้รับจากต้นสังกัด และดำเนินการจัดทำสื่อ จัดซื้อเพิ่มเติม ปัญหาที่พบ คือ บุคลากรไม่มีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญในการสอนภาษาอังกฤษ การดำเนินการจัดหลักสูตร ครูมีการวางแผนการสอนล่วงหน้าโดยศึกษาจากหลักสูตรและวัสดุประกอบหลักสูตร แต่ไม่มีการจัดทำแผนการสอนเป็นลายลักษณ์อักษร ครูจัดกิจกรรมโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูใช้วิธีการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมากที่สุด ทักษะทางภาษาที่ครูเน้นมากเรียงตามลำดับ คือ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ครูจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยการจัดป้ายนิเทศแสดงสื่อความรู้ด้านภาษาอังกฤษและมุมภาษาอังกฤษ ครูใช้สื่อการสอนทุกครั้งการสอน และมีการวัดผลและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนก่อนเรียนและระหว่างเรียน ด้วยวิธีการสังเกตและตรวจผลงาน โดยวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ การปฏิบัติความรู้ และเจตคติ การนิเทศติดตามผลการจัดหลักสูตร โรงเรียนดำเนินการนิเทศติดตามผลการเตรียมการจัดหลักสูตรในรูปคณะกรรมการ โดยนิเทศเรื่องการเตรียมวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียน การจัดตารางสอน การจัดเตรียมบุคลากร โดยมอบให้ศึกษาเอกสาร ให้คำแนะนำปรึกษา และประชุมวิชาการ โรงเรียนมีการวางแผนการนิเทศติดตามผลการดำเนินการจัดหลักสูตรด้วยวิธีมอบให้ศึกษาเอกสาร ให้คำแนะนำปรึกษา ประชุมวิชาการ และเยี่ยมชั้นเรียน โดยผู้บริหารและครูวิชาการโรงเรียน ปัญหาการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานการจัดหลักสูตร ผู้บริหารไม่มีเวลาในการนิเทศติดตาม คณะทำงานมีงานสอนเต็มเวลา โรงเรียนขาดเครื่องมือในการนิเทศติดตามผล และผู้นิเทศไม่มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษเท่าที่ควร

จากสาระสำคัญของทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ภาษาอังกฤษมีบทบาทมากในวงการศึกษาของไทยปัจจุบัน การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ควรเน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อความหมาย หรือการสื่อสาร เน้นทักษะ 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน เพื่อผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การแปลงหลักสูตรภาษาอังกฤษไปสู่การสอนมีบทบาทสำคัญมากในการใช้หลักสูตร และทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวม พบว่า การแปลงหลักสูตรภาษาอังกฤษไปสู่การสอนประกอบด้วย การวางแผนการสอน การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียน และจากงานวิจัยยังพบปัญหาการวางแผนการสอน การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียน ซึ่งเป็นปัญหาที่มีผลต่อการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา สภาพ ปัญหา และความต้องการนิเทศด้านการแปลงหลักสูตรภาษาอังกฤษ ไปสู่การสอน เพื่อผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการ

แปลงหลักสูตรภาษาอังกฤษไปสู่การสอนในระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดอัคร
สังฆมณฑลกรุงเทพมหานคร เพื่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนตามเป้าหมาย
หลักสูตรที่กำหนดไว้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย